

Планиране на социални услуги

Анализ на ситуацията и оценка на потребностите в Община Монтана

Доклад

Август 2015 година

Съдържание

1. Въведение	5
2. Методология	5
3. Описание на ситуацията в община Монтана.....	6
3.2 Население – демографска характеристика	6
3.2.1 Тенденции в броя на населението	6
3.2.2 Ниво на раждаемост, естествен прираст, смъртност	8
3.2.3 Възрастова структура на населението	9
3.2.4. Етническа принадлежност	11
3.3. Образование	11
3.4.Здравеопазване	13
3.4.1. Здравен статус на населението	13
3.4.2. Състояние на системата за медицинска помощ	14
3.5. Жилищна среда.....	15
3.6.Икономическо развитие на община Монтана	17
3.7. Заетост	18
3.8. Безработица	19
4. Анализ на групите в риск в област Монтана.....	23
4.1. Фактори, които пораждаат риск за различни групи от населението	23
4.1.2. Фактори, свързани с доходите:	23
4.1.2. Фактори, свързани с възрастта	26
4.2. Характеристика на рисковите групи	28
4.2.1. Рискови групи деца	28
4.2.2. Рискови групи пълнолетни лица	41
4.2.2. Лица, настанени в институции	43
4.2.4.. Лица в резидентни услуги в общността	44
4.2.5. Профил на старите хора в резидентна грижа към 30.06.2015	48
4.2.6. Старите хора, чакащи за настаняване в СИ	49
Данните сочат, че няма стари хора от общината, чакащи за настаняване в СИ.	49
4.2.7. Самотно живеещи стари хора	49
4.2.8. Общности и групи в неравностойно положение	50
5. Състояние на мрежата от социални и интегрирани услуги в община Монтана	53
5.1.1. Извършени дейности по мониторинг и оценка	54
5.1.2. Резултати от мониторинга и оценката	54
5.2. Съответствие на мрежата от услуги спрямо актуалните потребности на рисковите групи.....	54
5.2.2. Характеристика на услугите по Направление 2: Деинституционализация и подобряване качеството на резидентната грижа	61
5.2.3. Рискови групи и потребности, необхванати от мрежата от услуги	64
6. Заключение и препоръки	65
6.1. Изводи за наличните социални услуги:	65
7. Препоръки:.....	66

Възможни съкращения (абривиатури)

АЗ	Агенция по заетостта
АСП	Агенция за социално подпомагане
АХУ	Агенция за хора с увреждания
ГРАО	Гражданска регистрация и административно обслужване
ДАЗД	Държавната агенция за закрила на детето
ДБТ	Дирекция Бюро по труда
ДДЛРГ	Дом за деца лишени от родителски грижи
ДДМУИ	Дом за деца и младежи с умствена изостаналост
ДДУИ	Дом за деца с умствена изостаналост
ДМСГД	Дом за медико-социални грижи за деца
ДРСЗ	Дирекция "Регионална служба по заетостта"
ДП	Домашен помощник
ДСП	Дирекция „Социално подпомагане“
ДЦДМУ	Дневен център за деца и младежи с увреждания
ДЦДМУИ	Дневен център за деца и младежи с умствена изостаналост
ДЦДУ	Дневен център за деца с увреждания
ЕКПО	Екип за комплексно педагогическо оценяване към РИО на МОМН
ЗЖ	Защитено жилище
ЗМБ	Звено „Майка и бебе“
ЗМО	Звено за мониторинг и оценка
КСУДС	Комплекс за социални услуги за деца и семейства
ЛА	Личен асистент
МБАЛ	Многопрофилна болница за амбулаторно лечение
МКБППМН	Местна комисия за борба с противообществените прояви на малолетни и непълнолетни
МТСП	Министерството на труда и социалната политика
МФ	Министерството на финансите
НЖ	Наблюдавано жилище
НПО	Неправителствена организация
ОЗД	Отдел "Закрила на детето"
Отдел "СЗ"	Отдел "Социална закрила"
ПРООН	Програма за развитие на Организацията на обединените нации
РДСП	Регионална дирекция за социално подпомагане
РЗОК	Регионална здравноосигурителна каса
РИО на МОН	Регионален инспекторат по образование към Министерството на образованието, младежта и науката
РЗИ	Районна здравна инспекция
РПУ	Районно полицейско управление
РЦЗ	Регионален център по здравеопазване
РЦПИОВДУСОП	Ресурсен център за подпомагане на интегрираното обучение и възпитание на деца и ученици със специални образователни потребности
СА	Социален асистент
СИ	Специализирана институция
СОП	Специални образователни потребности
СУ	Социална услуга
ЦНСТ	Център за настаняване от семеен тип
ЦОП	Център за обществена подкрепа
ЦСРИ	Център за социална рехабилитация и интеграция
КВО	Кожно-венерологично отделение
ППМП	Практики за първична медицинска помощ
МКБ	Международна класификация на болестите

1. Въведение

Настоящият доклад в основни линии следва познатите начини и стъпки по модела на областното планиране – като се стъпи на натрупания опит в планирането през 2010 г. и на някои от препоръките, направени от експерти на УНИЦЕФ – България за събиране на данни и информация за нуждите на документа.

Документът е основата, върху която стъпва актуализирането на планираните социалните услуги на общинско и на областно ниво през 2015 г.

Извършеното ново проучване и направеният задълбочен анализ на социално-икономическата ситуация, в която живеят рисковите групи и уязвимите общности в община Монтана, актуализираната оценка на техните потребности и възможности за развитие осигуряват необходимата информация да се идентифицират нови или променят, изведените през 2010 г. приоритети, цели, дейности и социални услуги в общината.

Общинският аналитичен доклад е разработен от Общински работен екип /ОРЕ/, създаден със Заповед на Кмета на община Монтана. Основният състав на Екипа включва представители на общинската администрация, дирекция „Социално подпомагане“ (ДСП) и на доставчици на социални услуги от общината.

Представеният доклад е разработен в периода май-август 2015 г. и финализиран след обсъждане и вземане на решение за неговото приемане на заседание на Общински съвет - Монтана.

2. Методология

Извършеното проучване на ситуацията е фокусирано върху нуждите от социални услуги, разглеждани в общия контекст на социално-икономическите проблеми, политики и мерки за социално включване на уязвимите общности и групи от населението в община Монтана.

Оценката на потребностите е основа за планирането – тя е необходима, за да може планирането да отговори на реалните нужди от социални услуги за рисковите групи, да съответства на реалните възможности и капацитет на местните партньори за осигуряване на необходимите услуги и – в по-широк план – да съответства на дългосрочните тенденции в развитието на община Монтана за периода 2016-2020 г.

Анализът на ситуацията и оценка на потребностите в общината обобщава събрана информация и статистически данни от компетентните институции, за да осигури обективна основа за процеса на планиране, насочен към подобряване на социалните и интегрирани услуги за рисковите групи – актуални данни, характеристика и заключения за тенденциите в развитието на ситуацията и потребностите на рисковите групи в общината.

Документът стъпва основно върху Анализа на ситуацията и потребностите, извършен през 2010 г.

Обобщените резултати от проучването и заключенията в аналитичния доклад ще осигурят:

- Обосновка за избора на приоритети и стратегически направления в Общинската стратегия и план за развитие на социалните услуги;
- Профил и характеристика на отделните рискови групи и подгрупи, необходими за дизайна на услугите и мерките, които да съответстват на специфичните потребности на всяка група;

- Детайлна информация за броя на индивидите и групите в риск, които да бъдат обхванати от социални услуги;
- Обобщените изводи от анализа на ситуацията и събраните конкретни данни са важни за адекватното планиране на капацитета на предвижданите социални услуги и за избора на тяхната форма и начин на осигуряване на достъп и достигане до клиентите, както и за разработване на „смесени“ услуги за рискови групи – комбиниране на две или повече услуги под един „административен покрив“.

Информацията се съхранява в електронен вариант. Някои от документите – различните таблици със събрани статистически данни, картите за описание на услугите и др. – се дублират на електронен и хартиен носител.

3. Описание на ситуацията в община Монтана

Община Монтана е разположена в Северозападна България като общинският център град Монтана се намира на 160 км северозападно от столицата София. Тя попада в териториалния обхват на Северозападния район за планиране, в който са обособени три области – Враца, Монтана, Видин, Ловеч и Плевен.

Област Монтана обхваща централната част на Северозападна България с площ 3618 км², което е 3,2 % от територията на страната. На север област Монтана граничи с река Дунав и са създадени естествени условия за преки връзки с Румъния и другите страни от Дунавския басейн. На югозапад е в съседство с Република Сърбия и Софийска област, на изток - област Враца и на северозапад – област Видин.

Община Монтана е разположена на площ от 676.11 км² в Северозападна България и граничи със следните общини: на север – Брусарци, Медковец, Якимово и Бойчиновци, на юг – Чипровци, Георги Дамяново, Берковица и Вършец, на изток – Криводол, област Враца, и на запад – Ружинци, област Видин. Територията и се пресича от основните пътни артерии в страната - Е 79 (Видин-София-Кулата), и ж.п. линия София - Бойчиновци.

Населените места в община Монтана са 24, от които 1 град, и 23 села. На територията на общината е обособена една вилна зона.

Административен център на общината е град Монтана. Обособени са 23 села – Безденица, Белотинци, Благово, Винощице, Вирове, Войници, Габровница, Горна Вереница, Горно Церовене, Доктор Йосифово, Долна Вереница, Долна Рикса, Долно Белотинци, Клисурсица, Крапчене, Липен, Николово, Славотин, Смоляновци, Стубел, Студено Буче, Сумер и Трифоново.

Около 15% от територията на общината е заета от селища с малък демографски потенциал. Там се наблюдава подчертана тенденция към депопулация.

Поляризацията на селищната мрежа рефлектира и в структурата на местното самоуправление – 17 села са със статут на кметства, а останалите шест – с кметски наместничества. Пет от кметствата са близо до нормативния демографски минимум (250 жители) и са застрашени да изгубят статута си на самоуправляващи се общности.

3.2 Население – демографска характеристика

3.2.1 Тенденции в броя на населението

След 1990 година се формира трайна тенденция на бързо намаляване на населението на община Монтана. В резултат на извършваните социални, икономически и политически промени на условията на живот, в общината настъпиха съществени промени в демографското поведение на населението, които доведоха до бързо намаление на неговия естествен прираст. За задълбочаване на демографската криза влияние оказва и интензивното придвижване на населението към София и големите градове на страната, както и извън границите на България.

В резултат на демографските и миграционни процеси към 31.12.2014 г. (по данни на НСИ), населението на община Монтана е 51 013 души при 139 350 души за цялата област Монтана.

Съгласно тези данни на НСИ, в сравнение с 2010 г. населението от 55 246 души намалява с 4 233 души.

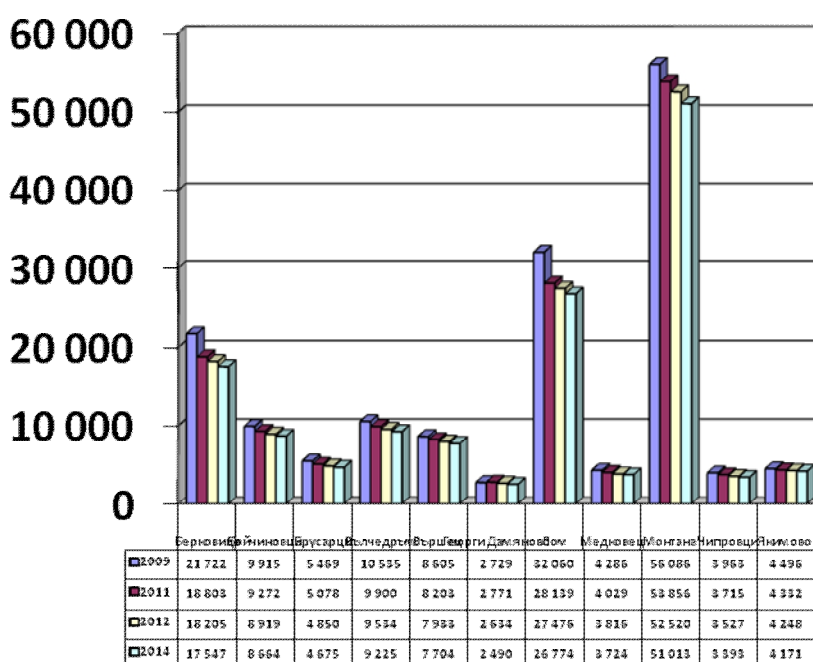
Това, което може да се направи като извод е, че населението на областта, продължава с всяка година да намалява.

Население на община Монтана спрямо населението на областта към 31.12.2014 г.

Източник: НСИ

Данни за населението на област Монтана по общини за периода 2009-2014 г.

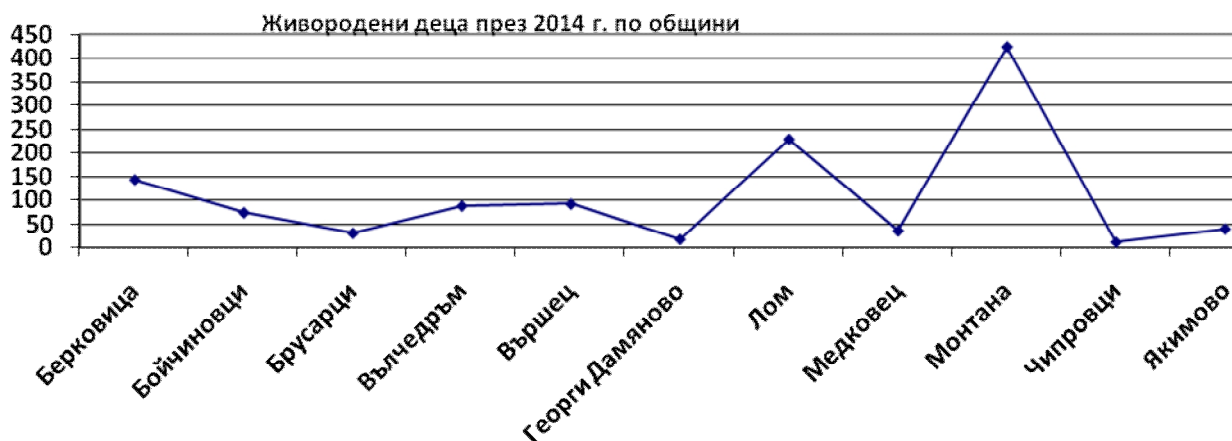

Източник: ТСБ – Монтана

3.2.2 Ниво на раждаемост, естествен прираст, смъртност

Раждаемост

През 2014 г. в сравнение с 2010 г. се наблюдава намаляване на броя на ражданията и намаляване на равнището на раждаемостта. През 2010 г. в община Монтана са регистрирани 476 живородени деца, а през 2014 г. 424 деца.

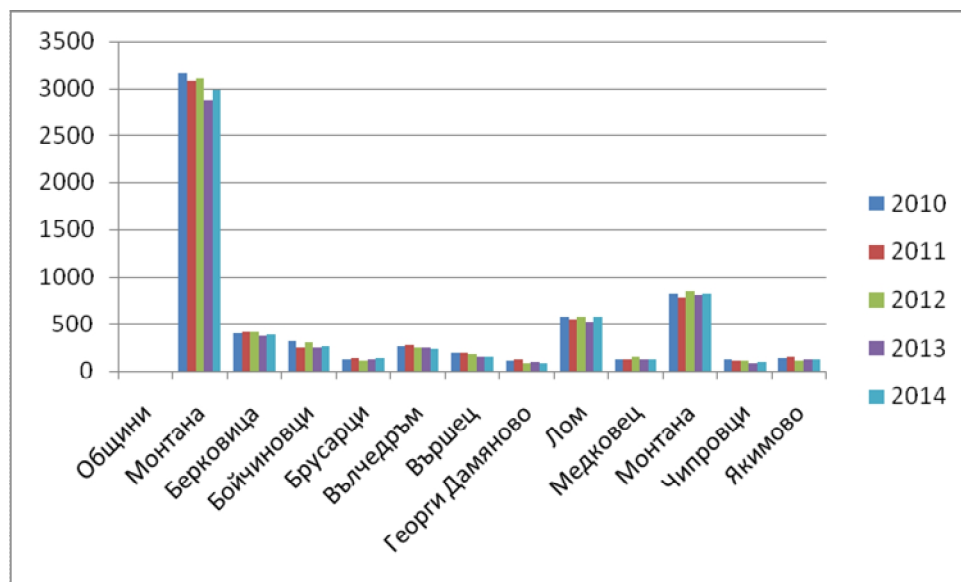

Източник: ТСБ – Монтана

Броят на ражданията на майки под 18 г. през годините от 2010 до 2014 г. се запазва сравнително непроменен - през 2010 г. – 29, през 2011 г. – 32, а през 2012 г. – 27, през 2013 г. – 27 и през 2014 г. – 29 раждания.

Смъртност

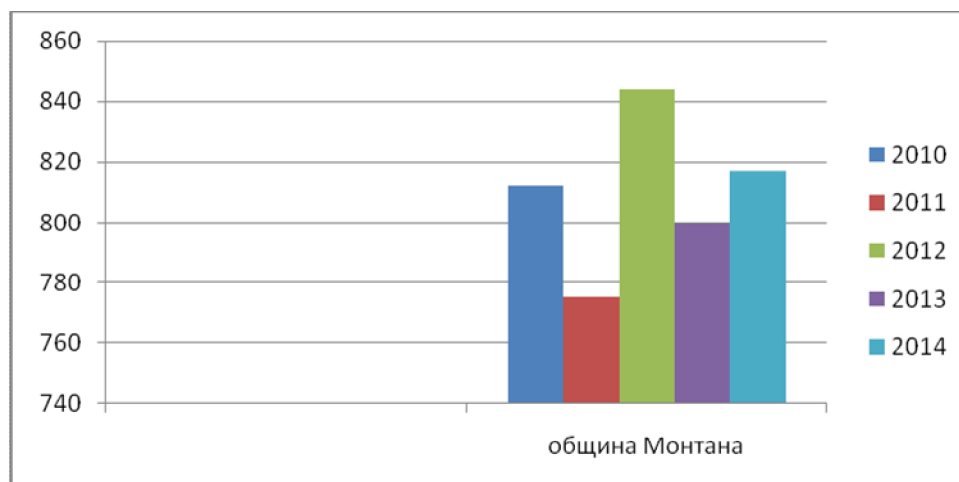
Брой умирения по общини

През 2014 г. коефициентът на обща смъртност в област Монтана е 21.3 ‰ и е един от най-високите в страната – по висок е само в област Видин. Броят на умиренията в община Монтана през 2010 г. е 812 души и този брой се запазва и до 2014 г., когато техният брой е 817 души.

Видно от графиката е, че най-много за областта са умиренията в община Монтана.

Умирения за община Монтана по години

Смъртността продължава да бъде по-висока сред мъжете, отколкото сред жените.

За периода 2010 – 2014 г. по данни на НСИ броят на починали деца до 1 годишна възраст – се запазва почти непроменен от 5 деца през 2010 г. на 3 и 5 деца през 2011 г. и 2012 г., 4 през 2013 г. и 2014 г.

През 2014 г. най-висок е броят на починалите деца до 1 година в общините Монтана и Лом.

Броят на починалите деца от 1 до 5 годишна възраст общо за областта за периода 2010 – 2014 намалява от 6 деца през 2010 г. до 1 дете за 2011 и 2012 г., 2 деца за 2013 г. и едно за 2014 г. като през 2010 г. само в община Монтана има починали деца от тази възрастова група – 3 деца.

3.2.3 Възрастова структура на населението

Възрастовата структура на населението е характеристика, която дава представа за съотношението между отделните възрастови категории на населението. Тя се влияе от промените в раждаемостта, смъртността и миграцията и се превръща в значим фактор за цялостното икономическо и социално развитие.

Анализът на възрастовата структура в област Монтана показва задълбочаване на процеса на остаряване на населението.

Възрастова и полова структура на населението в област Монтана за 2014 г.

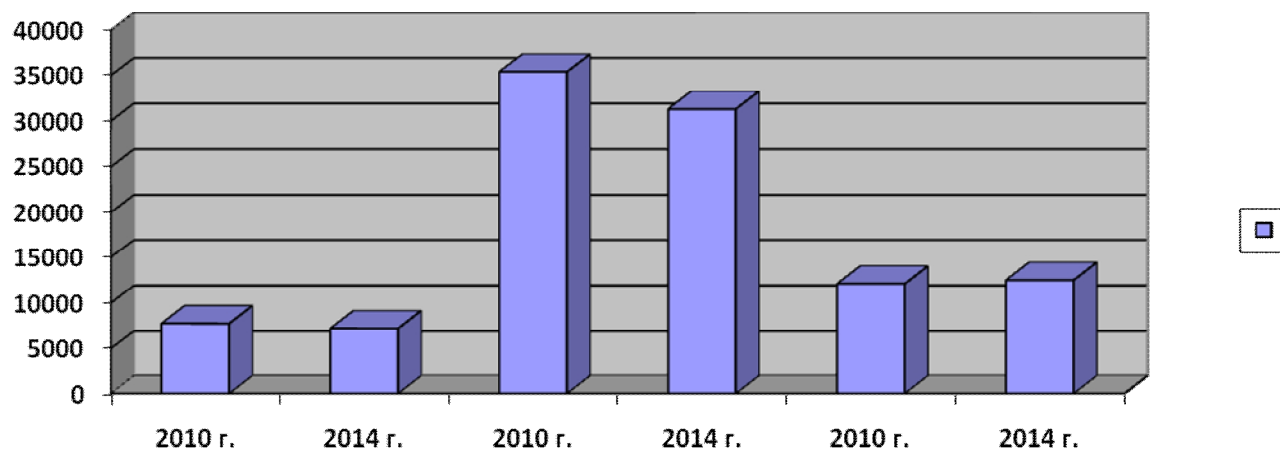
Източник: НСИ, 2014 г.

Населението по възраст в община Монтана, спрямо общото население за областта

№	Общини	Население по постоянен адрес											
		Население в подтрудо̀способна възраст				Население в трудо̀способна възраст				Население в надтрудо̀способна възраст			
		2010 г.	Дял %	2014 г.	Дял %	2010 г.	Дял %	2014 г.	Дял %	2010 г.	Дял %	2014 г.	Дял %
1	Област Монтана	21410	14.0	19971	14.3	88009	57.5	78153	56.1	43647	28.5	41226	29.6
2	Монтана	7761	14.0	7231	14.2	35387	64.1	31283	61.3	12098	21.9	12499	24.5

Източник: НСИ, 2010 г., 2014 г.

Населението на община Монтана за периода 2010 г. – 2014 г.

Сред населението в трудоспособна възраст се наблюдава трайно намаление – през 2010 г. броят им е 35 387, през 2014 г. броят им е намалял на 31 283 души.

Населението в подтрудоспособна възраст към края на 2014 г. е 7 231, което е с 530 по-малко спрямо 2010 г.

Населението надтрудоспособна възраст през 2010 година, живеещо в община Монтана е 12 098 човека или 21,9 % от общото население на областта. През 2014 г. населението в надтрудоспособна възраст е 12 098 и е по-малко от 2010 г. с 401 души.

Разгледаните най-общи тенденции във възрастовата структура на населението в община Монтана показват, че през следващите години, независимо от увеличаване на горната възрастова граница за пенсиониране, ще е налице ограничаване размера на трудовите ресурси в областта.

ОСНОВНИ ТЕНДЕНЦИИ В ДЕМОГРАФСКОТО РАЗВИТИЕ ЗА 2014 ГОДИНА:

- Намаление на общия брой на населението в общината в резултата на отрицателния естествен и механичен прираст;
- Равнището на раждаемостта се запазва непроменено;
- Запазване на високото равнище на смъртност;
- Намаление на населението в трудоспособна възраст в общината;
- Увеличаване на средната възраст на населението в общината и тенденция към нарастване броя на населението в така наречените зависими групи от трудоспособното население. Това е предпоставка за необходимост от сериозно развитие на системите за социални услуги в общината.

3.2.4. Етническа принадлежност

По данни на Националния статистически институт от преброяването на населението и жилищния фонд от 2011 г., като роми в община Монтана са се определили 3 764 български граждани.

Продължава тенденцията част от хората, които реално принадлежат на общността и околното население определя за „роми“ да се самоопределят като българи, турци, румънци и др., което произтича от правото на преброяването лице само да определи етническата си принадлежност или да не посочи такава. Този факт обременява планирането и изпълнението на дейности, свързани с етноса, защото отразява значителни разлики от реалната ситуация в страната, в т.ч. в община Монтана.

3.3. Образование

Информацията е предоставен от РИО – Монтана.

Характеристика на равнището на образованието на населението в област Монтана и отделните общини.

Област	Община	Вид училище по чл. 10 от ЗНП	Брой училища по вид по чл. 10 от ЗНП	Брой детски градини
Монтана	Монтана	общинско	15	12
		<i>държавно</i>	4	0

Ресурсен център - 1;

•Частен професионален колеж (филиал) - 1.

Брой на училища, детски градини, висши учебни заведения. Защитени и средищни училища. Помощни училища.

На територията на община Монтана функционират 1 защитено и 6 средищни училища.

Защитени училища:

- ОУ „Васил Левски“, с. Смоляновци

Средищни училища в област Монтана:

- I ОУ "Св.Св.Кирил и Методий", Монтана
- II СОУ "Н. Й. Вапцаров", Монтана
- V СОУ "Христо Ботев", Монтана
- Осмо СОУ "Отец Паисий", Монтана
- ОУ "Васил Левски", с. Смоляновци
- ОУ "Св.Св. Кирил и Методий", с. Габровница

Специални училища-помощни – няма.

Профилираните гимназии – 2 , а професионалните - 5

Обезпечено е обучението на всички ученици от ромски произход, живеещи в обособени ромски квартали, които желаят да се обучават в „приемните училища“ в град Монтана.

Детските градини са 12 със седалище в града. Към тях има филиали в 10 от селата на общината. Като положителен резултат от извършените структурни промени може да се посочи намаляването на сегрегирани училища, осигуряването на транспорт на деца и ученици от населените места, в които няма учебни заведения до детски градини и средищни училища, предоставящи полуинтернатно обучение и хранене, както и обучение с по-добро качество. В мнозинството от случаите децата посещават детска градина, обхващат се в I клас в училище /броят на необхванатите за учебната 2014/2015 г., ученици, подлежащи на задължително обучение е нула. Община Монтана няма съществен проблем в тази част, особено относно подлежащите на задължителна предучилищна и училищна подготовка. От години има изработена система за обхват на 6 и 7-годишните. Проблемът по- скоро е със задържането им в детските градини и в училищата. През учебната 2014/2015 г. и до момента на настоящата учебна година по данни на директорите на общинските училища са отпаднали общо 13 ученици. Част от отпадналите ученици прекратяват обучението си след началния етап, а още по-голяма част след завършването на основно образование. Причините са различни - икономически, социални, демографски и др. 205 Процесът на десегрегация в Монтана започва 2001 г. от Фондация „Ресурсен център Шам“ в партньорство с Община Монтана и с подкрепата на Ромски образователен фонд Будапеща. Към настоящия момент учениците от кв. Кошарник се превозват до пет приемни училища в града. Транспортът е ангажимент на училищата. Поради недостатъчния капацитет на кварталната детска градина, Община Монтана осигурява превозване на деца до ЦДГ №5 „Дъга“. Училищните ръководства осигуряват необходимото /по възможностите си/ за задържане на децата и учениците и повишаване на мотивацията за учене. Обучени за работа в мултикултурна среда са 127 педагози и 10 директори на детски градини и училища, като някои учители са получили професионална квалификация „Магистър по интеркултурно обучение“. Почти всички учебни заведения са заложили в своите планове дейности за интеграция, включващи както работа с родители, така и множество извънкласни дейности. Някои от училищата и детските градини работят и по проекти, подкрепящи интеграционните процеси. Анализът на ситуацията показва, че отпадането от училище и липсата на образование е един от най-сериозните фактори за попадане в ситуация на множество рискове – бедност, противоправно поведение, насилие, зависимост и др. Инвестирането в училищното обучение е от решаващо значение за успешната интеграция в училище на децата в риск. Доказано е, че интервенциите по отношение на децата в ранна възраст имат значим ефект по отношение на прекъсване на цикъла на бедност за тях. Необходими са комплексни интервенции между социалната и образователната сфера, насочени към подобряване на тяхното взаимодействие, развиване

на приятелска за децата образователна среда, преодоляване на социалните затруднения за посещаване на училище. Образователното равнище на родителите също е силен фактор, оказващ влияние върху риска от бедност сред децата – сега и в бъдеще. Колкото по-ниско е образователното равнище на родителите, толкова е по-голям шанс те да са безработни и/или да получават ниски доходи, упражнявайки заетост с ниско качество. За да се разбие затвореният цикъл децата да повторят модела на социална изолация на своите родители е необходима комплексна интервенция, която да подпомогне семействата да осигурят шансове за развитие на своите деца.

3.4.Здравеопазване

Информацията за областта и за общините е получена от РЗИ - Монтана.

3.4.1. Здравен статус на населението

Здравословното състояние и здравния статус на населението е интегрален показател за социално-икономическото развитие на страната, качеството на живота на населението и качеството на развитие на човешкия капитал. Едновременно въздействие на значителен брой фактори като: пол, възраст, образование, трудова заетост и условия на труд, местоживеене, здравна култура, здравни традиции и нагласи, състояние на здравната система и степен на развитие на условия за равен достъп до здравни услуги за всички, определят характера на общия здравен статус на населението.

Нарастващата заболяемост на населението се определя в най-голяма степен от заболявания, които се дължат на демографски фактори, свързани със стареенето на населението, нездравословно хранене, тютюнопушене, употреба на алкохол, нерационален и нехигиеничен живот, намалена двигателна активност и спортуване, живот в стрес и др.

Общата заболяемост /болестността/, измерена чрез регистрираните случаи на заболяванията по обръщаемостта на населението за здравна помощ към звената за извънболнична помощ, дава представа за честотата и структурата на заболяванията по повод на които населението активно търси здравна помощ.

Анализ на общата смъртност показва много висок дял на социално – значимите заболявания. С най-голяма честота са умиранията от „Болести на органите на кръвообращението“ /мозъчно-съдова болест, исхемична болест на сърцето/ и новообразуванията. Смъртността е значително по-висока за селското население. Това се обяснява с по интензивния процес на остаряване на населението в селата, социално икономическия статус, средната възраст на селското население (по-висока спрямо градското), както и достъпа до специализирана медицинска помощ на селското население, който все още е неравностоен спрямо градското.

Влияние върху демографското развитие оказват общите за развитите страни демографски процеси – намалена брачност и раждаемост, засилена урбанизация, както и специфичните за развиващи се страни и страни на преход, увеличена смъртност и интензивна емиграция. В резултат на тези процеси област Монтана е в демографска криза

Детската смъртност се влияе освен от факторите, касаещи общото развитие на страната и от такива характерни за отделното място – достъп до специализирана АГ и педиатрична помощ; относителен дял на селското и ромско население; тежестта на социално-икономическото състояние, образование и др.

През 2014 г. най-висок е броят на починалите деца до 1 година в общините Монтана и Лом.

Броят на починалите деца от 1 до 5 годишна възраст общо за областта за периода 2010 – 2014 намалява от 6 деца през 2010 г. до 1 дете за 2011 и 2012 г., 2 деца за 2013г.

и едно за 2014 г. като през 2010 г. само в община Монтана има починали деца от тази възрастова група – 3 деца.

Причините за детската смъртност са както от медицински така и от немедицински характер: на първо място пропуски на семейни лекари и лекари специалисти при провеждане на женска и детска консултация и недостатъчната координация между отделните звена в системата за майчино и детско здравеопазване. Към втората група причини се отнася niskият социален статус на населението, най-вече в селските и етнически райони, незадоволителната здравна култура и начина на живот, които определят високия риск на отделните групи.

За намаляване на детската смъртност особено внимание трябва да се обърне на:

- Извънболничната АГ помощ с оглед намаляване на недоносеността, вродените аномалии, наследствени болести;
- Добра медицинска практика в педиатрията;
- Осигуряване условия за здравословен начин на живот на децата.

Всички фактори, имащи отношение към начина на живот на бременната и кърмачето имат отношение към нивото на детската смъртност.

Обобщената **оценка** на заболяемостта и смъртността по причини за умирения показва, че основните проблеми на здравето на населението произтичат предимно от заболявания, свързани със застаряване на населението и с широкото разпространение на рисковите фактори, породени от стила на живот на населението.

Социалната значимост на хроничните болести се определя от високото ниво на смъртност, особено в активна възраст, висок относителен дял на общата заболяемост и болестност, временна неработоспособност, първична инвалидност и хоспитализирана заболяемост. Наблюдението показва, че масово хората отказват да се лекуват поради финансови проблеми, които се формират в социалната и икономическа среда на живот.

Болестите на органите на кръвообращението са водещи в структурата на умирения от десетилетия. Показателите нарастват при двата пола с възрастта, подчертано в групите след 35 г. при мъжете и 45 г. при жените. Повъзрастовите показатели на мъжете са по – високи като индекса на свръхсмъртност в групите на активната възраст на двата пола се колебае от 1.3 до 2.4. Разликата е свързана с по-голямата честота на факторите при мъжете още от млада възраст, по-рисковото им поведение, ролята им в обществото /работа с по-големи отговорности и др./.

- Тенденция за повишаване на общата заболяемост;
- Задържащ се висок относителен дял на болестите на органите на кръвообращението и болести на дихателната система;
- Постоянна тенденция за нарастване на заболяемостта от онкологични и психични заболявания;

Общата смъртност се запазва устойчиво висока и над средната за страната. Водещо място заемат болестите на органите на кръвообращението.

3.4.2. Състояние на системата за медицинска помощ

Създадена е добра областна здравна система – по видове.

Осигуреност на община Монтана от лекари за първична медицинска помощ през 2014г.

Общини	Брой	На 10 000 души
Общо за област Монтана	100	7.2
Монтана	36	7.1

Структура и организация на спешната медицинска помощ в общината се осъществява от ЦСМП гр. Монтана с 6 филиала /ФСМП - Монтана, Лом, Берковица, Вършец, Вълчедръм и Чипровци, разполагащи с определен брой реанимационни, лекарски, долекарски и транспортни екипи и спешно отделение към областната болница.

Основните проблеми тук са: текучество на лекари, както и малък брой лекари със специалност, с тенденция до кадрова криза.

Заклучение: Непривлекателните условия на труд, сравнително ниското заплащане на лекарския труд и значително ограничените възможности за специализация и професионална реализация, са причините за все по-осезаемия дефицит на лекарски кадри в системата на здравеопазването.

Рискови фактори, влияещи върху здравето на населението в Област Монтана:

- Влошаване на демографския потенциал на областта – отрицателен прираст, застаряващо население, висока обща и детска смъртност. Всички показатели са над средните за страната;
- Нисък социален статус на по-голяма част от населението – безработни, неосигурени;
- Концентрация на големи маси ромско население;
- Ниска култура на някои социални групи от населението;
- Висока заболяемост, болестност и леталитет от социално значими болести;
- Липса на алтернативни ЛЗ за хронично болни и диспансерни структури;
- Недостатъчна обезпеченост на общината с висш и среден медицински персонал особено за отдалечените от общинския център населени места;
- Недостиг на специалисти по профилни и някои основни специалности.

Грижата за децата от 10 месеца до 3 години е поверена на 4 дневни детски ясли, разположени на територията на гр. Монтана.

3.5. Жилищна среда

По данни на НСИ от последното преброяване на населението и жилищата в България, през 2011 г. етническите българи разполагат средно с 23.2 кв.м. жилищна площ на едно лице, при ромите тя е едва 10.6 кв.м. Една от най-тежките последици от тази обособеност е влошаването на възможностите за подготовка на младите поколения за работа във формалната икономика и засилващите се трудности при търсенето и намирането на работа.

Община Монтана разполага със следните данни за действаща кадастрална карта и кадастрални планове за населените места, за които няма одобрена кадастрална карта:

За гр. Монтана има кадастрална карта и кадастрални регистри, одобрени със заповед РД-18-29/05.04.2006 г. В обхвата ѝ са включени кварталите с преобладаващо ромско население. В гр. Монтана има обособени два квартала - кв. Огоста и кв. Кошарник.

За селата не е изработвана кадастрална карта. За тях има действащи кадастрални планове, одобрени със заповед, както следва:

1. Безденица – № РД.02-14-769/06.08.1996 г.
2. Белотинци - № 4319/1970 г.
3. Благово - № 961/21.08.1986 г.
4. Виноще - № 1170/06.08.1991 г.
5. Вирове- № 159/27.03.1987 г.
6. Войници - № 1627/18.10.1993 г.
7. Габровница - № 90/21.01.1991 г.
8. Горна Вереница - № 1625/18.10.1993 г.
9. Горно Церовене - № 226/08.12.1989 г.
10. Д-р Йосифово - №2999/20.08.1965 г.
11. Долна Вереница - №1626/18.10.1993 г.
12. Долна Рикса - № РД-02-14-946/26.09.1997 г.
13. Долно Белотинци - №346/08.06.1987 г.
14. Клисурца - №1164/30.10.1935 г.
15. Крапчене - №1749/25.11.1993 г.
16. Липен – 1341/01.08.1959 г.
17. Николово - №206/16.02.1972 г.
18. Славотин – 922/19.04.1935 г.
19. Смоляновци - №62/15.01.1987 г.
20. Стубел - №1748/25.11.1993 г.
21. Студено буче – Указ №174/26.03.1930 г.
22. Сумер - №1750/26.09.1997 г.
23. Трифоново - №РД-02-14-949/26.09.1997 г.

Действащите подробни устройствени планове са както следва:

В гр. Монтана има одобрени ПУП за:

1. кв. Стадиона, одобрен с Указ 137/25.12.1905 г.
2. Район между ж.п. линията и кв. Огоста - №162/31.03.1987 г.
3. кв. Кошарник -№2030/12.11.1990 г.

За селата:

1. Безденица – № 495/02.03.1931 г.
2. Белотинци - № 4319/1970 г.
3. Благово - № 961/21.08.1986 г.
4. Виноще - № 1170/06.08.1991 г.
5. Вирове- № 159/27.03.1987 г.
6. Войници - № 1627/18.10.1993 г.
7. Габровница - № 90/21.01.1991 г.
8. Горна Вереница - № 1625/18.10.1993 г.
9. Горно Церовене - № 226/08.12.1989 г.
10. Д-р Йосифово - №2999/20.08.1965 г.
11. Долна Вереница - №1626/18.10.1993 г.
12. Долна Рикса - № 4988/16.12.1931 г.
13. Долно Белотинци - №346/08.06.1987 г.
14. Клисурца - №1165/30.10.1935 г.
15. Крапчене - №1749/25.11.1993 г.
16. Липен – 1341/01.08.1959 г.
17. Николово - №206/16.02.1972 г.
18. Славотин – 922/19.04.1935 г.
19. Смоляновци - №62/15.01.1987 г.
20. Стубел - №1748/25.11.1993 г.

21. Студено буче –№1001/03.04.1930 г.
 22. Сумер - №1750/26.09.1997 г.
 23. Трифоново - №РД-02-14-949/26.09.1997 г.

Необходими дейности:

В случай, че общински терени, попадащи в земеделска земя, бъдат определени за застрояване, за тях ще бъде необходимо да се изработят кадастрални планове и подробни устройствени планове(ПУП) за промяна на предназначението на земеделската земя.

гр. Монтана

- кв. Огоста - актуализиране на част от действащия ПУП за изменение на регулацията по имотни граници;

- кв. Кошарник – изработване на ПУП за включване в регулация на застроени територии, заселена с роми.

с. Д-р Йосифово

- изработване на кадастрален план за територия с площ около 20 дка., заселена с роми, за включване в регулация.

3.6.Икономическо развитие на община Монтана

В община Монтана се намират 53 на сто от действащите нефинансови предприятия на областта. Те дават 62,0 на сто от брутната продукция на областта. В нея се намират 59 на сто от заетите лица на област Монтана.

Структура на предприятията в община Монтана

	Относителен дял в %		
Вид	В Общия брой предприятия	В обема на приходите от продажби	В общия брой на заетите
Общо	100,0	100,0	100,0
Микро предприятия / до 9 заети/	88,9	19,4	28,0
Малки предприятие / 10-49 заети/	9,1	28,9	26,5
Средни /50-249 заети/	1,7	20	24,8
Големи /над 250 заети/	0,3	31,7	20,7

Основен отрасъл в общината е промишлеността. Предприятията от този отрасъл дават 48,2 на сто от продукцията на общината.

Следващият по важност за област Монтана отрасъл е селското стопанство.

Над две трети от площта на областта е заета от земеделски земи с високи агротехнически стойности, върху които се отглеждат главно зърнени култури, слънчоглед, захарно цвекло и други култури.

На сектора услуги се пада 40,0 на сто от произведената брутна продукция в община Монтана.

Основен отрасъл в сферата на услугите е търговията, техническото обслужване и ремонт на автомобилите.

Средна Брутна годишна заплата на наетите по трудово или служебно правоотношение в област Монтана по общини през 2013 г.

Територия	Средна Брутна годишна заплата в лева към 2013 г.
Общо за областта	6 995
Берковица	6717
Бойчиновци	6342
Брусарци	5379
Вълчедръм	5986
Вършец	6340
Георги Дамяново	5685
Лом	6895
Медковец	6063
Монтана	7440
Чипровци	6677
Якимово	6455

Източник: НСИ

Анализът на средната годишна Брутна заплата по общини отрежда водеща позиция на община Монтана. Размерът на средната заплата в общинския център град Монтана, който се явява и административен център на областта, оказва своето влияние и общината заема първа позиция с показател за Брутна годишна заплата в размер на 7 440 лв. към 31.12.2013 г.

3.7. Заетост

Среден списъчен брой на наетите по трудово или служебно правоотношение по общини за периода 2010-2013 г.

Общини	2010 г.	2011 г.	2012 г.	2013 г.
Берковица	3607	3574	3361	3262
Бойчиновци	859	848	874	924
Брусарци	339	411	465	479

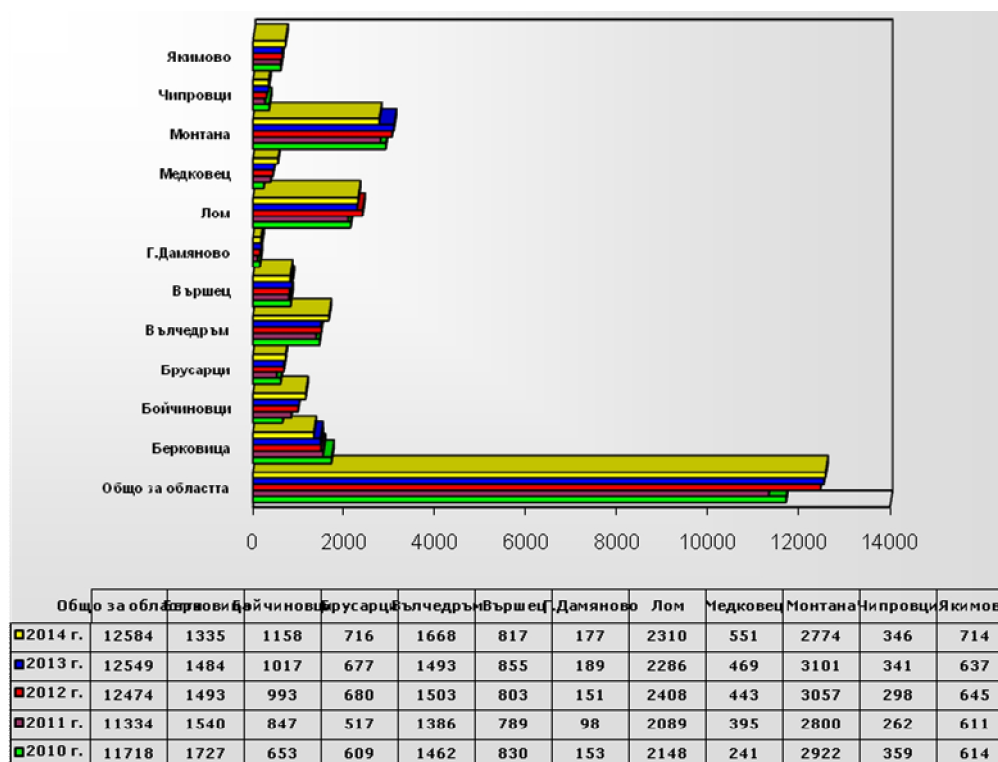
Вълчедръм	814	906	951	1000
Вършец	1168	1245	1338	1283
Георги Дамяново	430	514	475	541
Лом	5360	5393	5400	5557
Медковец	379	406	403	426
Монтана	14679	14423	14263	14319
Чипровци	539	530	663	706
Якимово	409	481	529	572

Средният списъчен брой на наетите лица по трудово и служебно правоотношение за периода 2010-2013 г. се променя с положителен знак във всички общини в област Монтана с изключение на общините Монтана и Берковица, където в края на анализирания период през 2013 г. е налице спад в броя наети спрямо нивото от 2010 г. Средният списъчен брой на наетите в община Монтана през 2013 г. се трансформира на 14 319 след като е бил 14679 през 2010 г. Наетите в община Берковица през 2010 г. са били 3607, за да намалее в последствие до 3262 през 2013 г. Монтана е общината с най-голям брой наети лица в края на разглеждания период, а Медковец – с най-малък-426.

3.8. Безработица

Един от факторите, оказващи влияние за социалното изключване, е безработицата. Освен че има пряко отношение пазара на труда, тя влияе и върху доходите на населението, стандарта на живота. Продължително безработните лица обикновено се причисляват към броя на обезкуражените лица. Промените в броя на безработните лица се влияят от жизнеността на икономиката.

Регистрирани безработни лица в област Монтана по общини за периода 2010-2014 г. по

данни на ДБТ.

Общият брой регистрирани безработни лица в област Монтана съгласно официалните данни, получени от ДБТ за периода 2010-2014 г. показват увеличени в броя регистрирани безработни (12 584 регистрирани общо в областта спрямо 11718 за 2010 г.) Стойностите за регистрирани безработни по общини през разглеждания период показват увеличение в броя регистрирани без работа в общините Бойчиновци (1158 за 2014 г. спрямо 653 за 2010 г.), Брусарци (716 за 2014 г. спрямо 609 през 2010 г.), Вълчедръм (1668 през 2014 г. спрямо 1462 през 2010 г.), Георги Дамяново (177 през 2014 г. спрямо 153 за 2010 г.), Лом (2310 за 2014 г. спрямо 2148 за 2010 г.), Медковец (551 за 2014 г. спрямо 241 за 2010 г.) и Якимово (714 за 2014 г. спрямо 614 през 2010 г.)

Промяна в посока намаление на броя регистрирани безработни лица се наблюдава в общините Берковица (1335 за 2014 г. спрямо 1727 през 2010 г.), Вършец (817 за 2014 г. спрямо 830 през 2010 г.), Монтана (2774 за 2014 г. спрямо 2922 за 2010 г.) и Чипровци (346 към 2014 г. спрямо 359 към 2010 г.)

Характеристика на безработните лица в област Монтана по общини по данни на ДБТ към 30.06.2015 г.

Територия	Регистриран и безработни лица към 30.06.2015 г.	Брой безработни без или с по-ниско от основно образование	Брой безработни с намалена работоспособност	Брой безработни младежи от 18 до 29 години	Брой безработни лица над 55 години	Брой безработни лица с регистрация над 1 година

Област Монтана	12069	3797	488	1992	3363	6745
Берковица	1149	227	99	171	355	538
Бойчиновци	1097	434	19	159	289	723
Брусарци	692	229	4	104	200	445
Вълчедръм	1489	729	10	311	375	992
Вършец	828	397	33	161	188	513
Георги Дамяново	168	25	8	10	64	66
Лом	2320	627	73	428	706	1327
Медковец	567	168	8	90	172	298
Монтана	2719	628	191	400	733	1208
Чипровци	319	28	27	29	115	149
Якимово	721	305	16	129	166	486

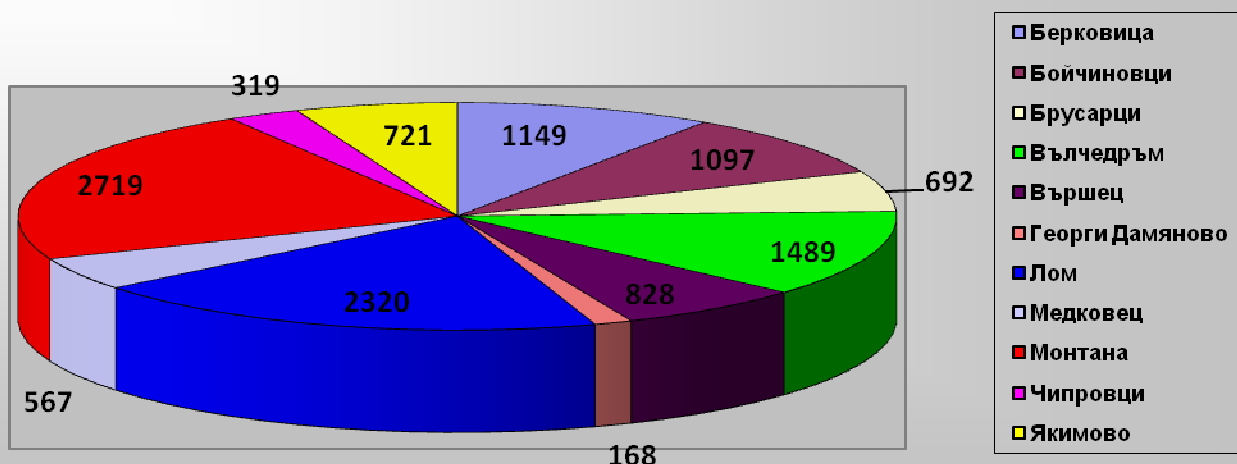
Източник: ДБТ в област Монтана

Безработни лица общо за областта по категории съгласно данни на ДБТ към 30.06.2015 г.

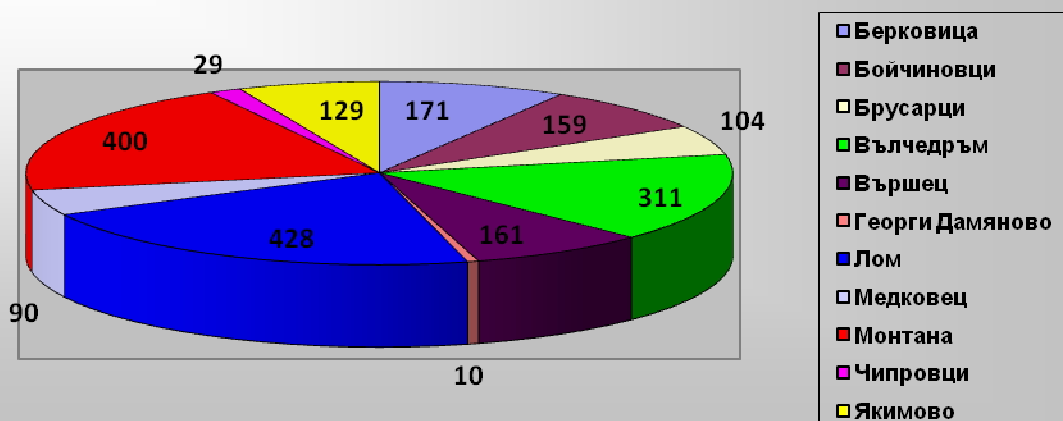
Регистрирани безработни лица в общините от област Монтана съгласно данни на ДБТ към 30.06.2015 г.

Регистрирани безработни лица в общините от област Монтана по данни на ДБТ към 30.06.2015 г.

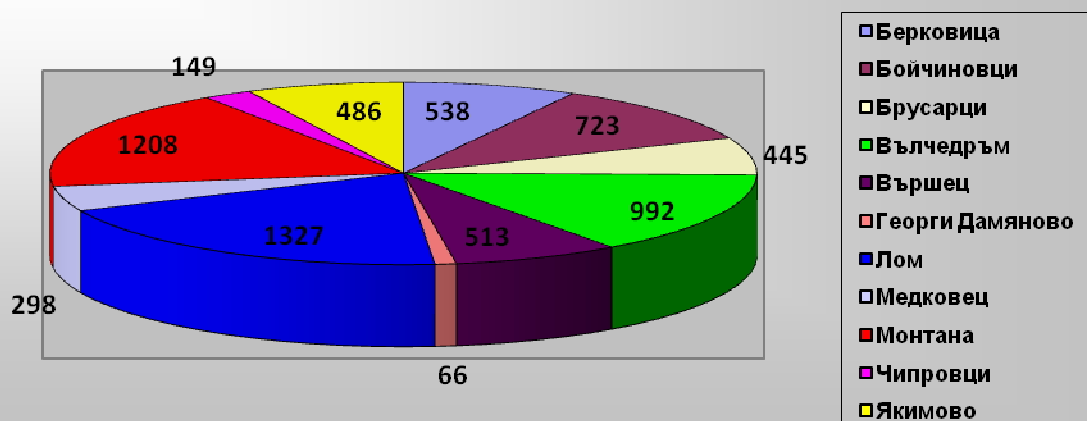
Регистрирани безработни младежи на възраст между 18 и 29 г. в общините от област Монтана съгласно данни на ДБТ към 30.06.2015 г.

Регистрирани безработни младежи на възраст между 18 и 29 г. в общините от област Монтана по данни на ДБТ към 30.06.2015 г.

Безработни лица с регистрация над 1 година в общините от област Монтана съгласно данни на ДБТ към 30.06.2015 г.

Безработни лица с регистрация над 1 година в общините от област Монтана по данни на ДБТ към 30.06.2015 г.

Съгласно официалните данни, получени от Дирекциите "Бюро по труда" Монтана **общият брой регистрирани безработни лица** в областта към 30.06.2015 г. е 12 069. От тях 3797 са без или с по-ниско от основното образование, 488 са с намалена работоспособност, 1992 са безработните младежи, а лицата с регистрация над 1 година и безработните над 55 години са съответно 6745 и 3363.

Представените данни за регистрирани безработни лица по общини логично показват най-голям брой регистрирани към 30.06.2015 г в по-големите общини от областта – Монтана /2719 регистрирани/, Лом/2320 регистрирани/, Берковица/1149 регистрирани/, Бойчиновци /1097 регистрирани/.

Прави впечатление значително големия брой регистрирани безработни лица към 30.06.2015 г на територията на община Вълчедръм /1489 регистрирани/, което на фона на общия брой на населението в общината е сериозен индикатор за равнището на безработица. Съществен измерител по отношение на изключително високото равнище на безработица в община Вълчедръм е и броят на безработните без или с по-ниско от основно образование който към 30.06.2015 г. е 729 души. За сравнение броят безработни лица от същата група в общините Монтана и Лом, които са с доста по-голям брой население е съответно 628 и 627 души.

4. Анализ на групите в риск в област Монтана.

Извършваното планирането на социалните услуги в община Монтана е залегнало на разбирането за необходимостта от извършването на задълбочен анализ на потребностите на групите от населението, които са най-уязвими от социално изключване.

Съвременните принципи при предоставянето на социални услуги са социалните услуги да предпазват хората от рискове (свързани с тяхната социална интеграция и функциониране) и да подпомагат реинтеграцията в случаи на вече появили се рискове. Социалните услуги се отнасят до: индивиди, групи, общности. В случаите на общности и групи, социалните услуги са по-скоро за превенция, докато при индивидите услугите влизат в действие вече при появил се риск.

Под група се има предвид съвкупност от индивиди, които притежават в една или друга степен определена характеристика, но не е задължително групата да има функционални характеристики – да се осъзнава, определя като група или да действа като такава.

4.1. Фактори, които пораждат риск за различни групи от населението

В настоящия документ се открояват два основни параметъра – „доходи“ и „възраст“, които в съчетание с други фактори създават рисковете от социално изключване на индивиди, групи и общности. Рисковите групи от населението са диференцирани на база на определени фактори, които пораждат риск от отдалечаване или изключване на тези групи от начина на живот, който се определя като нормален за основната част от населението.

4.1.2. Фактори, свързани с доходите:

Основополагащ за нормалния стандарт за живот е размерът на доходите, който може да осигури всички останали сфери на живот. Засегнати от този фактор са всички групи от населението, но размерът и периодичността на доходите оказва въздействие върху формирането на рискови групи и уязвимост на индивидите в комбинация със следните други фактори:

1) Безработица

Факторът безработица е свързан със социално-икономическото развитие на общностите и е основна причина за миграцията и емиграцията на активното население. Безработицата може да се приеме за основен рисков фактор, свързан с доходите и стандарта на живот на хората в трудоспособна възраст. В анализа на ситуацията, факторът безработица е разгледан само по отношение на възможностите на хората в трудоспособна възраст да осигурят средства, необходими за основни базови потребности за семействата си.

Общият брой регистрирани безработни лица в област Монтана съгласно официалните данни, получени от ДБТ за периода 2010-2014 г. показват увеличени в броя регистрирани безработни (12 584 регистрирани общо в областта спрямо 11718 за 2010 г.) Стойностите за регистрирани безработни по общини през разглеждания период показват увеличение в броя регистрирани без работа в общините Бойчиновци (1158 за 2014 г. спрямо 653 за 2010 г.), Брусарци (716 за 2014 г. спрямо 609 през 2010 г.), Вълчедръм (1668 през 2014 г. спрямо 1462 през 2010 г.), Георги Дамяново (177 през 2014 г. спрямо 153 за 2010 г.), Лом (2310 за 2014 г. спрямо 2148 за 2010 г.), Медковец (551 за 2014 г. спрямо 241 за 2010 г.) и Якимово (714 за 2014 г. спрямо 614 през 2010 г.)

В община Монтана се наблюдава промяна в посока намаление на броя регистрирани безработни лица 2 774 за 2014 г. спрямо 2 922 за 2010 г.

От групата на безработните най-засегнати са: хората, които не са завършили основното си образование или са с по-ниско ниво на образование; безработни младежи от 18 до 29 години, хора от етнически малцинства и майки с деца.

Безработицата рефлектира директно върху следните групи с ограничени ресурси за автономност, пряко зависими от своите близки:

- Деца, в многодетни семейства;
- Деца на самотни родители;
- Хора с увреждания – деца и възрастни;
- Майки с деца;
- Деца от ромски произход.

2) Бедност и ниски доходи

Бедността и ниските доходи влияят върху следните групи в риск:

- Деца, настанени в специализирана институция;
- Родители на деца, настанени в институция;
- Деца и родители от ромски произход;
- Самотни майки;
- Самотни възрастни хора с увреждания;
- Семейства с ниски доходи, живеещи в отдалечени райони;
- Деца с увреждания на самотни родители или в семейство с безработен родител;
- Семейства на хора с увреждания;
- Социално слаби лица и семейства, подпомагани по чл. 9 от ППЗСП.

Във връзка с ниския размер на доходите на хората в пенсионна възраст могат да се изведат следните групи:

- Хора с минимални и близки до минималната пенсия;

- Самотни възрастни хора с ниски пенсии;
- Възрастни хора с безработни деца в домакинството.

3) Структура на семейството

От съществено значение за формиране на рисковите групи по отношение на доходите са структурата и броят на членовете на семейството, както и разпределението на разходите между тях. Структурата на семейството е допълнителен фактор и поради факта, че повечето хора със социални проблеми разчитат на близките си, тъй като социалното подпомагане и услугите не решават поставените пред тях проблеми и не компенсират рисковете, пред които са изправени. Структурата и броят на членовете на семейството са от съществено значение при разпределението на разходите между тях и в тази връзка най-засегнати са семействата, в които има повече нетрудоспособни членове.

По отношение на структурата на семейството могат да се оформят следните групи:

- Многодетни семейства;
- Непълни семейства – родители, които сами отглеждат децата си, самотни хора с увреждания и самотни възрастни хора;

4) Увреждане или тежък здравословен проблем на член от семейството

Наличието на тежък здравословен проблем или увреждане на член от семейството изисква разходването на непрекъснати допълнителни средства от семейния бюджет. Липсата на подходящи алтернативи за заетост за хора с увреждания поставя в неравностойно положение семействата им по отношение на източниците на доходи и покриване на нуждите. Ако състоянието на партньора/родителя изисква един от трудоспособните членове на семейството да полага грижи в ежедневието, това отново води до допълнително задълбочаване на проблемите, свързани с доходите.

В тази връзка се оформя групата на:

- Семейства, в чийто състав има човек с увреждане или с тежък здравословен проблем.

5) Липса на жилище

Липсата на собствено жилище води до отделяне на средства за наем от бюджета на семейството. Това е основен проблем и за младите хора, които обикновено са принудени да живеят със своите родители. Липсата на жилище не е изведено като приоритетен фактор за социалната политика, както на национално, така и на общинско ниво.

Във връзка с липсата на жилище и трудностите за осигуряване на наем, най-засегнати са:

- бездомни хора на различна възраст, които живеят сами;
- хората с тежки съпътстващи проблеми (зависимости, проблемно поведение, напуснали местата за лишаване от свобода);
- семейства от етническите малцинства;
- хора, напускащи специализирани институции за деца или за възрастни;
- самотни майки.

6) Принадлежност към етнически малцинства

В ромските общности са налице различни фактори, свързани с ниските доходи и пораждащи бедността. Формират се следните рискови групи:

- Ранно отпаднали от образователната система;
- Лица с ранни бракове;

- Лица с ниско образование и/или липсваща професионална квалификация;
- Трайно безработни лица и без трудови навици;
- Лица с ограничени възможности за заетост;
- Живеещи в лоши битови условия;
- Без или със затруднен достъп до здравни, социални и образователни услуги.

7) Местоживеене в отдалечени и/или изолирани населени места

Населението в тези места изпитва затруднения за физически достъп до здравни и образователни услуги. В областта на здравната помощ затрудненията са в достъпа до лекарски практики, специализирана медицинска помощ, спешна помощ. Затрудненията в достъпа до навременна медицинска помощ влошават здравето на населението, което впоследствие води до по-големи разходи за лечение. Често разходите за медицинска помощ могат да доведат до обедняване на домакинствата и да наложат ползване на социални услуги.

За децата и младежите от тези населени места това изисква допълнителни разходи, свързани с транспорт или с разходи за квартира, ако децата учат в учебно заведение в друго населено място. Не са редки случаите, когато поради липса на подходящо училище, децата биват настанявани в специализирана институция.

Изолираността на населеното място формира като група в риск:

- Старите хора в селата със специален фокус върху самотните стари хора, живеещи в отдалечени села;
- Деца, не посещаващи учебни заведения;
- Семействата без/с ниски доходи.

Мерки и услуги за преодоляване на рисковите фактори, свързани с доходите:

От съществено значение за превенцията и преодоляването на влиянието на рисковите фактори, свързани с доходите е предприемането на конкретни мерки и услуги по отношение на определените рискови групи.

- Преодоляване на безработицата сред трудоспособното население;
- Подпомагане и услуги на хора в надтрудоспособна възраст с минимални доходи;
- Подпомагане и услуги на хора от многодетни и непълни семейства;
- Подкрепа и услуги за семейства на хора с увреждания;
- Актуализиране на жилищната политика в населените места;
- Оптимизиране на системите на здравеопазването и образованието;
- Актуализиране на политиките за социално включване на уязвимите малцинства.

4.1.2. Фактори, свързани с възрастта

Възрастта е друг основен параметър, който влияе върху уязвимостта на населението, спрямо възможностите за автономност на хората и необходимостта от подкрепа. Характерно за народопсихологията в България е споделената отговорност между членовете на разширеното семейство при предоставяне на грижата за децата и възрастните хора, като това се приема като норма в обществото. При определяне на предпоставките за нормален стандарт за живот се извеждат и възможностите за грижа за близките, които имат нужда – деца или старите хора.

Във връзка с тези фактори се формират две основни рискови групи:

- деца
- стари хора

Както и при доходите, параметърът възраст не формира самостоятелно рискови групи, а само в съчетание с други обстоятелства - в случая наличие или липса на близки и възможностите им да предоставят грижи. Възрастта влияе върху уязвимостта на населението на областта в комбинация със следните фактори:

1) Отговорности и възможности за предоставяне на грижа за децата

Отговорността за предоставяне на грижи за децата носят основно техните родители. Роднините, най-често баби и дядовци, са включени активно в отглеждането на децата, като това е широко разпространена практика в семействата от всички социално-икономически слоеве на населението. Грижата за децата традиционно се споделя между различните поколения в рамките на разширеното семейство. Много често родителите реално отсъстват, най-често са на работа в други населени места или в чужбина. Голяма част от трудностите при осъществяване на адекватни политики, мерки и услуги по закрила на детето са свързани с отговорностите по отношение на детето.

Групите, които се формират във връзка с грижата или отсъствието на грижа за децата от страна на биологичните родители са:

- деца, чиито родители имат трудности при отглеждането им – липса на достатъчно възможности (доходи, родителски капацитет);
- наличие на увреждане на детето;
- проблемно поведение на детето;
- деца в риск да бъдат изоставени от своите родители;
- деца, с мярка за закрила – настанени в специализирани институции, настанени в приемни семейства; настанени при близки и роднини;
- деца, без родителски контрол, които не са обект на закрила, отглеждани от свои близки;
- деца, попаднали в зависимости /наркотици, алкохол и др. /;
- деца в конфликт със закона
- деца, жертви на насилие и трафик.

2) Възможности да се предоставят грижи за възрастни и стари хора от техни близки

Грижата за възрастните хора традиционно се възприема като задължение на техните деца. Тази нагласа започва да се разколебава през последните години, когато все по-рядко различните поколения живеят заедно, не само в различни жилища и градове, а често и в различни държави. В тази връзка развитието на социални услуги в подкрепа на грижите за възрастните хора се възприема като облекчение и за двете страни. Групите, които могат да се формират във връзка с грижата или отсъствието на грижа са:

- за стари хора, които живеят сами;
- възрастни хора, в т.ч. и хора с увреждания, настанени в специализирани институции.

Мерки и услуги за преодоляване на рисковите фактори, свързани с възрастта:

- Предоставяне на услуги и подкрепа на родители, които имат различни по характер трудности при отглеждането на своите деца;

- Предоставяне на услуги и подкрепа на приемни родители, близки и роднини, осиновители, които осигуряват родителски грижи за децата;
- Подкрепа за израстването и развитието на децата и тяхната пълноценна социална реализация;
- Преодоляване на факторите, свързани с бедността, които водят до настаняване на деца в специализирани институции;
- Предоставяне на услуги от резидентен тип;
- Предоставяне на услуги по деинституционализация;
- Подпомагане и услуги на възрастни хора, които имат нужда от придружаване в ежедневието си.

По отношение на старите хора, мерките би следвало да са насочени изцяло към предоставяне на подкрепа и на услуги, не само за цитираните групи, но и за всички останали, които се нуждаят от подкрепа в ежедневието си, за да могат членовете на техните разширени семейства да се реализират и да изпълняват задълженията си спрямо своите деца.

4.2. Характеристика на рисковите групи

В резултат от анализа на рисковите фактори бяха обособени няколко ключови рискови групи, които да бъдат обект на въздействието на Общинската стратегия за развитие на социалните услуги. Същевременно анализът на групите в риск не цели тяхната пълна квалификация, а набелязването на някои приоритетни потребности от социална защита за групите, както и преценка на необходимостта от конкретни социални услуги за тях.

В този раздел е включен подробен „списък“ на рисковите групи и подгрупи с количествени данни за всяка рискова група или подгрупа, характеристика на техните проблемите и потребностите.

Данните за броя на лицата от съответните групи (с изключение на настанените в специализирани институции) са приблизителни, тъй като рискът от социално изключване е резултат от съчетаване на фактори от различно естество, а не резултат от една единствена характеристика. Така например, само наличието на много деца в семейството не може да бъде предпоставка за социално изключване, ако към тази характеристика не са включени и други, като продължителна безработица, липса на жилище, ниско образование на родителите.

4.2.1. Рискови групи деца

Деца, настанени в специализирани институции

1) Деца, настанени в ДМСГД

На територията на област Монтана към м. юни 2015 г. все още продължава да функционира една специализирана институция за деца – Дом за медико-социални грижи за деца – гр. Монтана /ДМСГД/ за деца от 0 – 3 години.

Домът е на подчинение на Министерство на здравеопазването. Капацитетът на институцията, като брой места към юни 2010 г. е 100. **Общият брой деца, отглеждани/настанени в ДМСГД, към 30.6.2015 е 5.**

В областта това е единствената по рода си институция, която обслужва всичките единадесет общини. В ДМСГД – Монтана се настаняват деца от цялата област Монтана.

Деца настанени/напуснали ДМСГД от община Монтана	настанени	напуснали
Общ брой деца, отглеждани/настанени в ДМСГД, към 31.12.2010	55	8
Деца, настанени в ДМСГД през 2011 г.	16	46
Деца, настанени в ДМСГД през 2012 г.	29	24
Деца, настанени в ДМСГД през 2013 г.	0	9
Деца, настанени в ДМСГД през 2014 г.	0	7
Деца, настанени в ДМСГД през 2015 г. (до 30.06.2015 г.)	0	1
Общ брой деца, отглеждани/настанени в ДМСГД, към 30.6.2015	5	0

В началото на 2010 г. са настанени 13 деца, от тях 4 деца от община Монтана, 3 от Община Лом, по две деца от общините Бойчиновци и Брусарци и едно от община Вълчедръм.

Към настоящия момент настанените деца в ДМСГД - Монтана са 5.

От извършеният анализ в рамките на Проект BG051PO001-5.2.10-0001 „ПОСОКА:семејство“, изпълняван от Министерство на здравеопазването в партньорство с Агенцията за социално подпомагане и Държавната агенция за закрила на детето по схема за безвъзмездна финансова помощ „Шанс за щастливо бъдеще“, Компонент 1: „Подготовка за реструктуриране на ДМСГД“, Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси“ 2007-2013 г. са изведени следните нужди и потребности във връзка с деинституционализацията на децата, настанени в ДМСГД и закриването на институцията.

Нужди и потребности на децата и семействата от услуги, определени на базата на направените оценки на потребностите на децата и капацитета на родителите към м. декември 2012 г.

На базата на направените оценки на потребностите на децата /23 броя/ и капацитета на родителите /22 броя/ и данните от анализа на причините за настаняванията в ДМСГД на преминалите през 2012г. деца през институцията, мултидисциплинарният екип по деинституционализация за област Монтана идентифицира следните нужди на семействата в областта от услуги:

1. Услуги за подкрепа и превенция:

- а. Семейно-консултативен център – необходимост за **73 %** от семействата и децата **/16 броя/**.
/Предоставя широк кръг услуги по **превенция** на изоставянето на бебета и малки деца и **подкрепа** към семействата им за подобряване на грижите, които полагат за тях/.
- б. Звено за ранна интервенция – необходимост за **23 %** от семействата и децата **/5 броя/**.
/Услуга, насочена към деца със специални потребности, вкл. веднага след раждането им, за **диагностициране** и **подкрепа** на тях и семействата им/.
- в. Дневна грижа за деца (почасова или целодневна) – необходимост за **18 %** от семействата и децата **/4 броя/**.

2. Интегрирани здравно-социални услуги:

- а. Център за майчино и детско здраве – необходимост за **45 %** от семействата и децата **/10 броя/**.

/Услуга, насочена към бременните, родилките и децата до 3 г. от уязвими групи, с цел да се гарантира техния достъп до здравни услуги. Центърът осигурява активно издирване за обхващане на целевите групи от здравната система и предоставя мобилни здравно-социални услуги в дома на потребителите/.

3. Резидентна грижа - ЦНСТ за деца с увреждания – необходимост за **23 %** от семействата и децата **/5 броя/**.

Към м. юни 2015 г. горепосочените услуги са на етап – изграждане. До края на 2015 година те ще бъдат разкрити по проекта "Шанс за щастливо бъдеще - разкриване на здравни и социални услуги за деца от 0 до 3 години" и ДМСГД ще бъде закрит.

2. Деца, настанени в ДДЛРГ

На територията на областта през 2010 г. действат три институции за деца лишени от родителски грижи - ДДЛРГ "Звънче" от 3-7 год, с.Георги Дамяново, община Георги Дамяново; ДДЛРГ "Люба Тенева", Берковица; ДДЛРГ "Милосърдие" – Лом.

Брой деца настанени и напуснали ДДЛРГ от община Монтана	настанени	напуснали
Общ брой деца, отглеждани/настанени в ДДЛРГ, към 31.12.2010	0	0
Деца, настанени в ДДЛРГ през 2011 г.	16	0
Деца, настанени в ДДЛРГ през 2012 г.	12	0
Деца, настанени в ДДЛРГ през 2013 г.	3	0
Деца, настанени в ДДЛРГ през 2014 г.	4	0
Деца, настанени в ДДЛРГ през 2015 г. (До 30.06.2015)	0	0
Общ брой деца, отглеждани/настанени в ДДЛРГ, към 30.6.2015	14	0

ДДЛРГ „Звънче“ с.Георги Дамяново е закрит от 01.04.2015 г.

3) Деца, настанени в ДДМУИ от община Монтана

В област Монтана функционира един Дом за деца с умствена изостаналост, находящ се в гр. Берковица.

Деца/младежи от община Монтана, настанени в ДДМУИ	деца		младежи	
	настанени	напуснали	настанени	напуснали
Общ брой деца, отглеждани/настанени в ДДМУИ към 31.12.2010	0	0	0	0
Деца, настанени в ДДМУИ през 2011 г. –	7	0	0	0

по настанителни заповеди				
Деца, настанени в ДДМУИ през 2012 г.	1	0	0	0
Деца, настанени в ДДМУИ през 2013 г.	0	0	0	0
Деца, настанени в ДДМУИ през 2014 г.	0	0	0	0
Деца, настанени в ДДМУИ през 2015 г. (към 30.06.2015 г.)	0	0	0	0
Общ брой деца, отглеждани/настанени в ДДМУИ, към 30.6.2015	0	0	0	0

Към 30.6.2015 г. в ДДМУИ се отглеждат 17 младежи, които не са от община Монтана и деца в Дома няма.

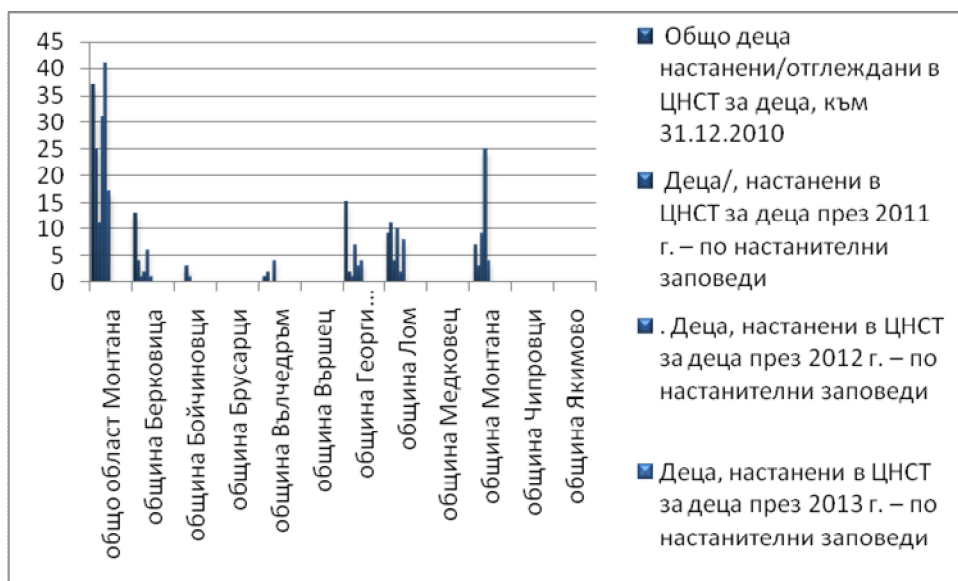
4) Деца, настанени в ЦНСТ и деца, напуснали ЦНСТ

Деца, настанени в ЦНСТ за цялата област Монтана

Деца, настанени и напуснали ЦНСТ	областта	Берковица	Бойчиновци	Брусарци	Вълчедръм	Вършец	Георги Дамяново	Лом	Медковец	Монтана	Чипровци	Якимово
Общо деца настанени/отглежда ни в ЦНСТ за деца, към 31.12.2010	37	13	0	0	0		15	9	0	0	0	0
Деца/, настанени в ЦНСТ за деца през 2011 г. – по настанителни заповеди	25	4	0	0	1		2	11	0	7	0	0
Деца, настанени в ЦНСТ за деца през 2012 г. – по настанителни заповеди	11	1	0	0	2		1	4	0	3	0	0
Деца, настанени в ЦНСТ за деца през 2013 г. – по настанителни заповеди	31	2	3	0	0		7	10	0	9	0	0
Деца, настанени в ЦНСТ за деца през 2014 г. – по настанителни заповеди	41	6	1	0	4		3	2	0	25	0	0

Деца, настанени в ЦНСТ за деца през 2015 г. – по настанителни заповеди до 30.06.2015 г.	17	1	0	0	0		4	8	0	4	0	0
Общо деца напуснали ЦНСТ за деца, към 31.12.2010	35	0		0	1		?	1	0	33	0	0
Деца/, напуснали ЦНСТ за деца през 2011 г.	5	0	0	0	1		4	0	0	0	0	0
Деца, напуснали ЦНСТ за деца през 2012 г.	5	0	0	0	0		1	4	0		0	0
Деца, напуснали ЦНСТ за деца през 2013 г.	21	0	3	0	0		7	11	0		0	0
Деца, напуснали ЦНСТ за деца през 2014 г. –	16	1	1	0	4		6	4	0		0	0
Деца, напуснали ЦНСТ за деца през 2015 г. – до 30.06.2015 г.	7	1	0	0	0		1	5	0		0	0

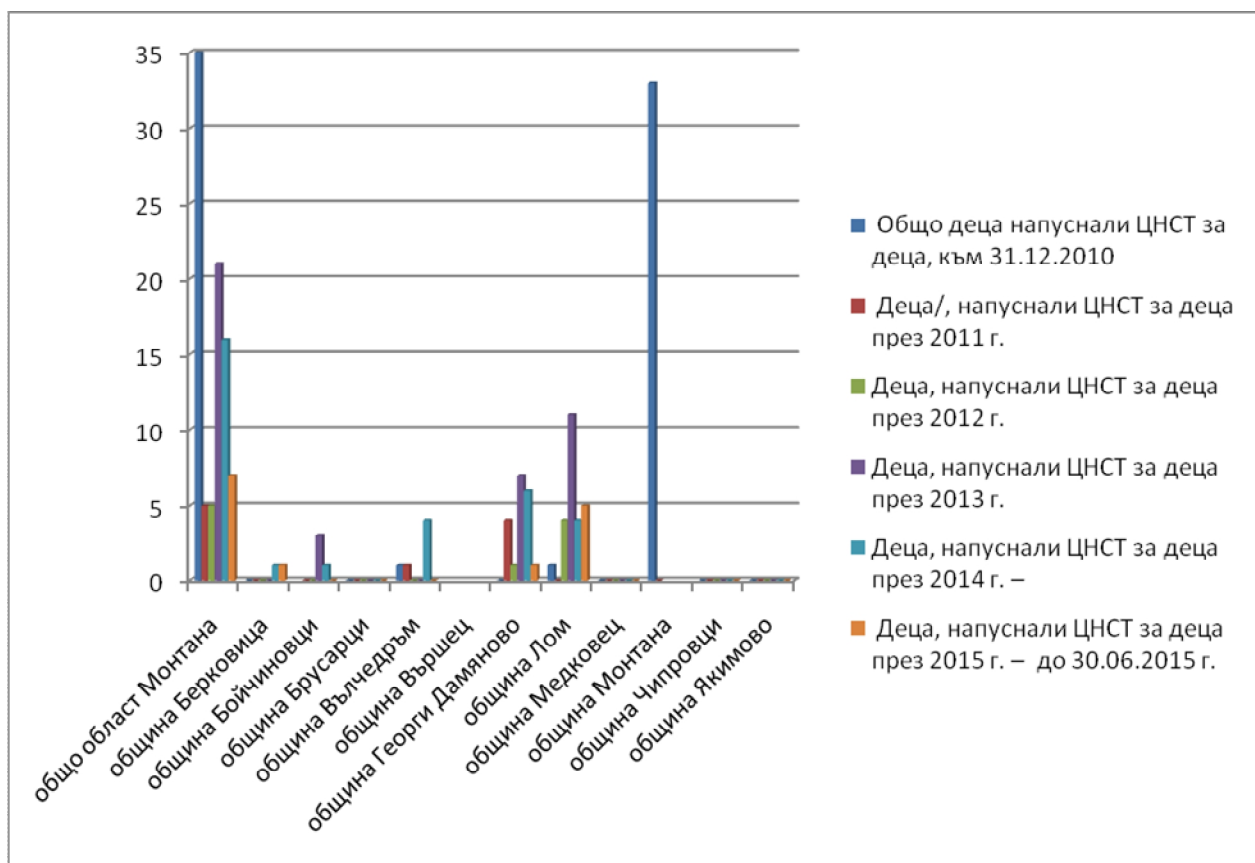
Деца, настанени в ЦНСТ за деца

Анализът показва, че през 2010 г. в община Монтана няма настанени деца, тъй като няма разкрито ЦНСТ през годината.

През 2014 г. броят на децата, настанени в ЦНСТ за деца се увеличава на 41 деца, като вече има деца и в ЦНСТ – Монтана.

Деца, напуснали ЦНСТ за деца за цялата област

Децата, напуснали ЦНСТ от община Монтана през 2010 г. са 33 деца, за другите години няма данни.

5) Деца с увреждания

Към м. декември 2009 г. на територията на област Монтана са регистрирани 422 деца с установени трайни увреждания. От тях 274 деца са с физически увреждания, 86 са

деца с множествени увреждания, 49 са деца с умствена изостаналост и 13 деца с психични разстройства.

Към м. юни 2015 г. на територията на община Монтана са регистрирани 312 деца с увреждания от 1 025 деца с установени трайни увреждания за областта. От тях 312 в общината при 538 децата с физически увреждания за областта, 226 са деца с множествени увреждания от общината, при 372 за областта, 37 са деца с умствена изостаналост, при 84 за областта и 4 деца с психични разстройства в общината, при 31 деца за областта.

Деца с физически увреждания

Към м. Декември 2009 г. на територията на община Монтана са регистрирани – 141, при общо 274 деца с физически увреждания за областта.

Към юни 2015 г. отново най – голям е броят на деца с увреждания от община Монтана - 312 деца, следва община Лом – 92 деца, общините Бойчиновци - 42, община Медковец – 19, община Вършец – 16, община Якимово – 12, община Берковица – 11 деца, община Вълчедръм – 10, община Брусарци – 9, община Чипровци – 8, община Георги Дамяново – 7 деца.

Анализът показва, че броят децата по този показател за община Монтана се е увеличил.

Деца с умствена изостаналост

На територията на област Монтана, към м. декември 2009 г., са регистрирани 49 деца с умствена изостаналост. Основната група деца с умствена изостаналост са от община Монтана – 29 деца или 59,18% от регистрираните. В община Лом има 10 деца с умствена изостаналост, в община Брусарци – 5, в община Бойчиновци – 3 деца и общините Чипровци и Якимово – по едно регистрирано дете с умствена изостаналост.

На територията на област Монтана, към м. юни 2015 г., са регистрирани 84 деца с умствена изостаналост. Основната група деца с умствена изостаналост отново са от община Монтана – 37 деца. В община Лом има 15 деца с умствена изостаналост, в община Бойчиновци – 10 деца, в общините Брусарци и Вълчедръм – 6 деца, в община Вършец – 4 деца, община Берковица – 3 деца, медковец – 2, Якимово – 1 и в останалите няма деца по посочения показател.

Деца с множествени увреждания

Децата с множествени увреждания /към декември 2009 г./, регистрирани на територията на област Монтана са 86, като 23 деца от тях са от населени места на територията на община Лом, 21 са от община Вълчедръм, 18 от община Бойчиновци и 17 деца са от община Монтана, 5 деца са от община Якимово и по 1 от общините Брусарци и Медковец. През 2009 г. на територията на общините Берковица, Вършец, Георги Дамяново и Чипровци няма регистрирани деца с множествени увреждания.

Децата с множествени увреждания към м. юни 2015 г. на територията на областта са общо 372 деца. 226 е техният брой за община Монтана, община Берковица – 41 деца, община Вършец – 30, община Бойчиновци – 25, община Лом – 15, община Вълчедръм – 14, община Чипровци – 8, община Георги Дамяново – 7, община Якимово – 5, 1 е регистрираното дете от община Брусарци. За община Медковец няма подадени данни за наличието на деца с множествени увреждания.

Деца с психични заболявания

През 2009 г. регистрираните деца с психични разстройства са 13 за областта, като 8 са децата регистрирани в община Монтана и 5 в община Георги Дамяново.

Към юни 2015 г. са 31, като 27 са децата в община Берковица и 4 в община Монтана.

6) Децата, отпаднали от училище

Брой на отпадащите от образование ученици - разгледани като процент от общия брой на учениците, броят на отпадащите в област Монтана е относително постоянен. За последните 5 години той остава в рамките между 0.8% и 1.8%, като тенденцията е постепенен спад към края на периода. Основните причини за намаляването на броя на учениците са засилващите се миграционни процеси, ниската раждаемост в областта, както и нисък социален статус на населението и в този смисъл те следва да са адресирани по-скоро към проблемите на социалната сфера, а не толкова към самата образователна система. Но съществува още една причина за ранно напускане на училището - лично нежелание на ученика да продължи образованието си и в това отношение отговорност на образователната система е да създаде ефективни механизми за задържането му.

Децата, отпаднали от училище	областта	Монтана
Децата, отпаднали от училище през учебната 2010–2011 година.	226	26
Децата, отпаднали от училище през учебната 2011–2012 година.	184	19
Децата, отпаднали от училище през учебната 2012–2013 година.	150	4
Децата, отпаднали от училище през учебната 2013–2014 година.	117	7
Децата, отпаднали от училище през учебната 2014–2015 година.	124	13

Основните идентифицирани нужди са:

- Ангажиране на свободното време на учениците;
- Увеличаване на привлекателността на училището чрез извънкласни занимания;
- Работа със семейството за развиване на мотивация за образование.

7) Децата в училищна възраст, необхванати от образователната система

По данни на РИО – Монтана за периода от 2010 г. до 2015 г. няма деца, в училищна възраст, които да не са обхванати от образователната система.

9) Деца, настанени при близки и роднини

Деца, които са настанени при близки и роднини

деца, които са настанени при близки и роднини	област	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Общ брой деца, които са настанени при близки и роднини към 31.12.2010	236	32	23	6	13	4	6	41	11	82	5	13
Брой деца, които са настанени при близки и роднини през 2011 г.	78	28	5	6	5	4	2	5	8	15	0	0
Брой деца, които са настанени при близки и роднини през 2012 г.	79	33	10	8	0	4	2	7	8	7	0	0
Брой деца, които са настанени при близки и роднини през 2013 г.	92	26	6	13	0	7	1	12	9	13	1	4
Брой деца, които са настанени при близки и роднини през 2014 г.	85	30	2	14	0	4	0	3	11	19	0	2
Общ брой деца, които са настанени при близки и роднини	194	27	1	16	8	6	5	39	12	64	4	12

през 2015 г.												
--------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

1. Община Берковица; 2. Община Бойчиновци; 3. Община Брусарци; 4. Община Вълчедръм; 5. Община Вършец; 6. Община Георги Дамяново; 7. Община Лом; 8. Община Медковец; 9. Община Монтана; 10. Община Чипровци; 11. Община Якимово

Към юни общият брой на настанени деца при близки и роднини общо за област Монтана е 194 деца като в сравнение с 31.12.2010 г. техният брой е спаднал с близо 40 деца. Съответно най-висок е дялът на децата, настанени при близки и роднини в трите по-големи общини на областта.

Община Монтана отбелязва най-висок дял на настанени деца при близки и роднини.

Настаняването на деца при близки и роднини е алтернативна форма на отглеждане на децата. В Република България. Това е мярка на закрила, регламентирана със Закона за закрила на детето. Тя позволява на децата, лишени от родителска грижа, да бъдат поставени в условията на семейство. Целта е децата да бъдат отгледани в семейство и така да получат максимално добра грижа и възможност за развитие.

Проблемите при тази група деца, които могат да бъдат идентифицирани, се отнасят от една страна до потребностите на децата от получаване на адекватни грижи и от друга до потребностите на роднините и близките, които са поели грижа за отглеждането на децата, вместо техните биологични родители, да бъдат подкрепяни при предоставяне на грижите за настанените при тях деца.

8) Деца в приемна грижа

Деца, настанени в приемна грижа

Броят на децата, настанени в приема грижи през 2010 г. е 25, като 10 деца – община Монтана.

Броят на децата, настанени в приема грижи през 2015 до 30 юни 2015 г. е 40, като 10 деца – община Медковец, 6 – община Монтана, 4 в общините Берковица и Брусарци, 3 – община Якимово, 2 в община Вълчедръм.

Общият брой на децата настанени в приемни семейства към 30.06.2015 г. е 131.

62 деца са настанени в приемни семейства 38 в община Монтана.

Деца, напуснали приемна грижа

Броят на децата, напуснали приемната грижи през 2010 г. е 4 и това са деца, които не са настанени в община Монтана, а са настанени в приемна грижа в община Лом.

Броят на децата, напуснали приемната грижи през 2011 г. е 7, за община Монтана - 4, през 2012 – 27, за община Монтана - 7, през 2013 г. – 50, за община Монтана – 8, през 2014 г. – 57, за община Монтана - 16, а през 2015 г. до м. юни 2015 г. – 28, за община Монтана – няма данни.

От горепосочените данни е видно, че услугата приемна грижа е добре развита в област Монтана.

9) Деца на непълнолетни родители и майки под 18 години

По данни на НСИ, ражданията на майки под 18 год. през 2010 г. е 29 бр. при 171 бр. за областта, от тях за община Монтана са 1 раждане на майка под 14 год., във възрастова група 15-16 год. – 8, над 16 год. – 20.

Към 31.12.2014 г. техният брой е съответно – общо раждания на майки под 18 год. – 29 бр. при 140 бр. за областта, от тях 2 раждания на майки под 14 год., във възрастова група 15-16 год. – 10, над 16 год. – 17.

Видно от горното е, че броят на ражданията на майки под 18 год. се е увеличил.

За тази група е деца най-подходящо е се развиват социални услуги в общността, като най-подходящи са Центровете за обществена подкрепа и Звено „Майка и бебе“.

10) Деца в многодетни семейства

Към м. декември 2009 г. на територията на област Монтана са регистрирани 2 388 многодетни семейства. Броят на многодетни семейства регистрирани на територията на община Монтана е 458.

Към 30.06.2015 г. децата в многодетни семейства са 288 за община Монтана.

Анализът показва, че техният брой за общината е намалял.

Най често срещаните проблеми при многодетните семейства, които пораждат риск за децата в тях са: лоши битови условия на живот, ранно отпадане от училище, влошен психо-социален климат в семейството и криминогенна среда на живот. При тях рискът от институционализиране е изключително висок.

Анализа на тази рискова група деца, обуславя необходимостта да се развиват допълнителни услуги за подкрепа на семействата и превенция на изоставането на деца от тези семейства.

11) Деца на самотни родители

Към 31.12.2009 г. в областта са регистрирани общо 5 347 деца на самотни родители. Най-голяма е групата на деца, отглеждани от самотни родители в община Монтана - 1850 деца.

Към юни 2015 г. в областта са подадени данни от ДСП за общо 1 778 деца на самотни родители. Най-голяма е групата на деца, отглеждани от самотни родители в община Лом – 1251 деца. Следва община Вълчедръм, община Чипровци – 173, община Монтана е с 67 деца.

Необходимо е да се проучи каква част от децата, настанявани в институции, в риск от отпадане от училище и с агресивно поведение се отглеждат от един родител, за да се планират интервенциите според нуждите на семейството.

12) Деца в конфликт със закона

Децата в конфликт със закона - противообществени прояви и поведенчески проблеми биха могли да се изведат като отделна целева група. Поведенческите проблеми са: агресия, използване на алкохол и упойващи вещества, кражби, побой.

Факторите, водещи до различни противообществени прояви и поведенчески проблеми на децата са: ниския родителски контрол, раздялата в семейството – при разведени родители или родители в чужбина, бедност, безработица.

Децата в конфликт със закона могат да се определят от:

- Малолетни и непълнолетни, извършили противообществени прояви, регистрирани в ДПС

Малолетните, извършили противообществени прояви, регистрирани в ДПС Монтана:

- През 2010 г. са 5;
- През 2014 г. – 6;
- Към 30 юни 2015 г. – 4.

Непълнолетни, извършили противообществени прояви, регистрирани в ДПС:

- През 2010 г. са 8;
- През 2014 гл – 8;
- Към 30 юни 2015 г. – 5.

Брой Възпитателни дела за престъпления на непълнолетни, освободени от наказателна отговорност по реда на чл. 61 от НК:

- През 2010 г. са 17;
- През 2014 г. – 6;
- Към 30 юни 2015 г. – 1.

Брой деца с наложена мярка обществен възпитател през годината:

- През 2010 г. са 4;
- През 2014 г. – 6;
- Към 30 юни 2015 г. – няма деца.

Общ брой деца, с които МКБППМН работи годишно

- През 2010 г. са 45;
- През 2014 г. – 22;
- Към 30 юни 2015 г. – 10.

От анализа данните показват, че броят на децата в конфликт със закона не се променя коренно през периода 2010 – 2014 – юни 2015.

Много от децата попадат в рисковите групи, тъй като родителите им имат трудности при отглеждането им поради:

- Социално-битови проблеми (липса на жилище; липса на постоянни доходи в семейството; многодетни семейства).

Това са проблеми, свързани с обективни трудности при отглеждане на децата, т.е дадености, които са факт и нямат отношение към личността на родителите, като: липса на жилище; липса на постоянни доходи в семейството; многодетни семейства.

Идентифицираните нужди за превенция на поведенческите проблеми при децата са:

- Осигуряване на подкрепа от родителите и намаляване на агресията в семейната среда;
- Ангажиране на свободното време на децата;
- Осигуряване на подкрепата на психолог при нужда.

13) Децата, жертви на насилие и трафик и получили полицейска закрила

Общият брой на децата, жертва на насилие за общината и по години е, както следва: 2010 г. - 41 деца, 2011 г. – 82, 2012 г. – 68, 2013 г. – 79, 2014 г. – 101 и към 30 юни 2015 г. – 44 деца.

От тях:

- Броят на децата област, жертва на физическо насилие през 2010 г. е 5, като към края на 2014 г. отново са 5 деца или броят им се запазва.
- Броят на децата, жертва на сексуално насилие през 2010г. е 2 бр. Тревожен е фактът, че през следващите години техният брой се увеличава, както следва: 2011 г. – 7, 2012 г. – 2, 2013 г. – 4, 2014 г. – 2, и към 30 юни 2015 г. – 4 деца.
- Броят на децата, жертва на друго насилие също тревожно се увеличава през разглеждания период. През 2010 г. – 12 деца, 2011 г. – 22, 2012 г. – 23, 2013 г. – 29, 2014 г. – 29 и към 30 юни 2015 г. – 18 деца.

Рискът от институционализация за тази група деца е особено висок, ако няма адекватни услуги по превенция. Тази целева група има потребност от предоставяне на комплексни социални услуги свързани с предоставяне на специализирана консултантска помощ за децата и техните родители, осигуряване на подслон, храна, дрехи, лекарства, достъп до здравни и образователни услуги, адекватна родителска грижа, основана на любов и привързаност, разбиране и предоставяне на закрила, /вместо наказание/ преодоляване на травмите от преживяно насилие.

Основната група деца получили полицейска закрила през 2010 г. е в община Лом – 7 деца и едно от община Вълчедръм, а през 2014 г. – по едно дете от общините – Бойчиновци, Вълчедръм, Монтана и Якимово.

4.2.2. Рискови групи пълнолетни лица

Наличието на увреждане поражда сериозен риск от социално изключване, независимо от възрастта. Данните за лицата с увреждания са предоставени от дирекциите „Социално подпомагане“ и отразяват броя на подпомаганите лица, основно по ЗИХУ. Общо за общината през 2010 г. те са 4 596 души (лица с физически увреждания; лица с умствени увреждания; лица с множествени увреждания; лица с психични заболявания. Тези данни включват сборна група от хора в трудоспособна възраст с тежки увреждания и хора в надтрудоспособна възраст, които вследствие на възрастта и заболяванията са придобили увреждания.

Към юни 2015 г., данните от ДСП – Монтана за лицата с увреждания са както следва:

Лица с физически увреждания

Данни	общо област Монтана	община Монтана
Мъже от 18 до 29 г.	125	53
Жени от 18 до 29 г.	145	91
Мъже от 30 до 62 г	990	499
Жени от 30 до 59 г.	1160	623
Мъже от 63 г. до 75 г.	1572	818
Жени от 61 г. до 75 г.	2044	1243
Жени над 76 г.	1313	725

Мъже над 76 г.	1006	501
Общ брой лица с увреждания	10005	4553

Данни ДСП

Видно от таблицата е, че е значителен броят на лицата с физически увреждания в община Монтана – 4 553.

Основните проблеми, които съпътстват лицата с физически увреждания са горепосочените проблеми, характерни за голямата група лица с увреждания, като спецификата при тях е основно свързана с възможностите за самообслужване и придвижване. Основен проблем в ежедневието на тази група е труднодостъпната архитектурна среда - при посещения в обществени сгради, при придвижване по улици и тротоари и др.

Друг основен проблем за тази категория лица е настаняването им, при необходимост, като крайна мярка в специализирани институции, в случаите когато са в тежко здравословно състояние и нямат близки, които да поемат грижата за тях.

Лица с умствена изостаналост

. Лица с умствена изостаналост

Лицата с умствена изостаналост за област Монтана към 31.12.2009 г. са 254 лица, като най-голям е броят им в община Монтана - 65 броя или 25,6% от всички лица с умствена изостаналост в областта. Следва община Лом с 55 лица, общините Берковица – 51 лица, Бойчиновци – 38 лица, Вълчедръм – 17, Георги Дамяново – 16, 8 лица в община Чипровци и 4 в община Медковец. На територията на другите общини няма регистрирани лица с умствена изостаналост.

Лицата с умствена изостаналост за област Монтана към юни 2015 г. са 84 лица, като най-голям е броят им в община Монтана – 37, Лом с 15 лица, общините Бойчиновци – 10, по 6 лица в общините Брусарци и Вълчедръм, – 48 и 42 лица, общините - Георги Дамяново и Чипровци с по 8 лица. За общин Вършец – 4 ли, 3 за община Берковица, за Медковец – 2 лица и за община Якимово – 1 лице.

За останалите общини подадените данни са нули.

Почти всички лица с умствена изостаналост са обхванати от системата на социално подпомагане - получават интеграционни добавки по ЗИХУ, целеви помощи за покупка и ремонт на технически помощни средства. Ползват и социалните услуги, които се предоставят в общността на територията на съответната Община.

Поради спецификата на увреждането, лицата от тази категория и техните близки имат по труден достъп социалните услуги, които се предоставят в специализирани институции.

Много от тях са лежащо болни или със затруднено придвижване и се нуждаят от постоянни грижи. В общността ползват най-често услугите „Личен асистент“, „Социален асистент“ и „Домашен помощник“, които са алтернатива на настаняване в институции.

Необходимо е разкриването на услуги резидентен тип за тази категория лица с увреждания.

Лица умствена изостаналост

Данни	общо обла ст Монт ана	общин а Берков ица	община Бойчин овци	общин а Бруса рци	общин а Вълчед ръм	общ ина Вър шец	общин а Георг и Дамян ово	общ ина Лом	общин а Медко век	общин а Монт ана	общин а Чипро вци	общин а Яким ово
Мъже от 18 до 29 г.	1	0	0	0	0		0	1	0	0	0	0
Жени от 18 до 29 г.	1		0	1	0		0	0	0	0	0	0
Мъже от 30 до 62 г	14	1	2	0	1	1	0	3	0	6	0	0

Жени от 30 до 59 г.	9	2	0	2	0	3	0	0	0	2	0	0
Мъже от 63 г. до 75 г.	28		5	1	3		0	6	1	12	0	0
Жени от 61 г. до 75 г.	14		1	0	0		0	3	1	9	0	0
Жени над 76 г.	13		2	1	1		0	2	0	6	0	1
Мъже над 76 г.	4		0	1	1		0	0	0	2	0	0
Общ брой лица с увреждания	84	3	10	6	6	4	0	15	2	37	0	1

Данни ДСП

4.2.2. Лица, настанени в институции

Общият брой на лицата с лица с физически увреждания в СИ към 30.06.2015 г. е 168 лица, като 80 са лицата в община Берковица, 47 в община Лом и 41 в община Монтана.

Хора с физически увреждания, настанени в институции

РДСП Монтан а	Годи на /пер иод за данн ите	Общ брой потреб ители	ПОТРЕБИТЕЛИ -Възрастови групи / наличие на увреждане / пол								ПОТРЕБИТЕЛИ -Възрастови групи / наличие на увреждане / пол											
			19 - 29 години				30 - 40 години				41 - 60 години				61 - 70 години				над 71 години			
Област Монтан а			увреж дане	без увреж дане	увреж дане	без увреж дане	увреж дане	без увреж дане	увреж дане	без увреж дане	увреж дане	без увреж дане	увреж дане	без увреж дане	увреж дане	без увреж дане	увреж дане	без увре жда не				
Рискова група / пробле м			м	ж	м	ж	м	ж	м	ж	м	ж	м	ж	м	ж	м	ж	м	ж		
Лица с уврежда ния	30.6 .201 5	168	0	0	0	0	0	0	0	0	5	1	0	0	66	49	0	0	18	29	0	0
Беркови ца		80	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	45	35	0	0	0	0	0	0
Бойчино вци		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Брусарц и		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Вълчедр ъм		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Вършец		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Георги Дамянов о		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Лом		47	0	0	0	0	0	0	0	0	3	0	0	0	11	4	0	0	8	21	0	0
Медкове ц		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Монтана		41	0	0	0	0	0	0	0	0	2	1	0	0	10	10	0	0	10	8	0	0
Чипровц и		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Якимово		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
---------	--	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---

Данните за лица с психични разстройства в СИ сочат, че няма лица от тази група, които да са настанени в СИ в общината.

Данните за лица с деменция в СИ сочат, че няма лица от тази група, които да са настанени в СИ в общината.

Данните за лица с умствена изостаналост в СИ сочат, че няма лица от тази група, които да са настанени в СИ в общината.

За да се планират услуги за деинституционализация на лицата с увреждания, е необходимо да се проучи вида на заболяванията за всеки от тях и да се направи оценка на необходимата грижа, а именно реинтеграция в семейна среда и ползване на социални услуги в общността и развитие на социалните услуги резидентен тип.

4.2.4.. Лица в резидентни услуги в общността

Лица с увреждания в ЦНСТ

Лица с физически увреждания в ЦНСТ към 30.06.2015 г. са общо 34 лица за областта, разпределени в община Вършец – 15, община Лом – 10 и община Монтана - 9 лица.

Хора с физически увреждания в ЦНСТ

РДСП Монтана	Година /период за данните	Общ брой потребители	ПОТРЕБИТЕЛИ -Възрастови групи / наличие на увреждане / пол								ПОТРЕБИТЕЛИ -Възрастови групи / наличие на увреждане / пол											
			19 - 29 години				30 - 40 години				41 - 60 години				61 - 70 години				над 71 години			
			увреждане		без увреждане		увреждане		без увреждане		увреждане		без увреждане		увреждане		без увреждане		увреждане		без увреждане	
			м	ж	м	ж	м	ж	м	ж	м	ж	м	ж	м	ж	м	ж	м	ж	м	ж
Лица с увреждания	30.6.2015	34	3	4	4	6	2	1	0	0	2	6	0	0	2	4	0	0	0	0	0	0
Берковица		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Бойчиновци		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Брусарци		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Вълчедръм		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Вършец		15	0	0	0	0	1	0	0	0	2	6	0	0	2	4	0	0	0	0	0	0
Георги Дамяново		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Лом		10	0	0	4	6	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Медковец		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Монтана		9	3	4	0	0	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Чипровци		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Якимово		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Данните сочат, че лица с психични разстройства в ЦНСТ към 30.06.2015 г. няма настанени в община Монтана.

Данните за лица с деменция в ЦНСТ сочат, че няма лица от тази група, които да са настанени в общината.

Данните за лица с умствена изостаналост в ЦНСТ към 30.06.2015 г. сочат, че няма лица от тази група, които да са настанени общината.

Лица с физическо увреждания в ЗЖ

Само 1 лице с физически увреждания в към 30.06.2015 г. е настанено в ЗЖ и то е от община Брусарци.

Хора с физически увреждания в ЦНСТ

РДСП Монтан а	Годи на /пер иод за данн ите	Общ брой потреб ители	ПОТРЕБИТЕЛИ -Възрастови групи / наличие на увреждане / пол										ПОТРЕБИТЕЛИ -Възрастови групи / наличие на увреждане / пол									
			19 - 29 години				30 - 40 години				41 - 60 години				61 - 70 години				над 71 години			
Област Монтан а			увреж дане		без увреж дане		увреж дане		без увреж дане		увреж дане		без увреж дане		увреж дане		без увреж дане		увреж дане		без увре жда не	
Рискова група / пробле м			м	ж	м	ж	м	ж	м	ж	м	ж	м	ж	м	ж	м	ж	м	ж	м	ж
Лица с уврежда ния	30.6 .201 5	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
Беркови ца		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
Бойчино вци		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
Брусарц и		1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
Вълчедр ъм		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
Вършец		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
Георги Дамянов о		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
Лом		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
Медкове ц		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
Монтана		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
Чипровц и		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
Якимово		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	

Лицата с психични разстройства в ЗЖ към 30.06.2015 г. са общо 19, като 10 са в община Лом и 9 в община Монтана.

Хора с психични разстройства, настанени в ЗЖ

РДСП Монтан а	Годи на /пер иод	Общ брой потреб ители	ПОТРЕБИТЕЛИ -Възрастови групи / наличие на увреждане / пол								ПОТРЕБИТЕЛИ -Възрастови групи / наличие на увреждане / пол									
			19 - 29				30 - 40				41 - 60 години				61 - 70 години				над 71	

Област Монтан а	за данн ите		години				години												години			
			увреж дане		без увреж дане		увреж дане		без увреж дане		увреж дане		без увреж дане		увреж дане		без увреж дане		увреж дане		без увре жда не	
			м	ж	м	ж	м	ж	м	ж	м	ж	м	ж	м	ж	м	ж	м	ж	м	ж
Лица с уврежда ния	30.6 .201 5	19	0	0	0	0	0	5	0	0	3	7	0	0	2	1	0	0	1	0	0	0
Беркови ца		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Бойчино вци		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Брусарц и		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Вълчедр ъм		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Вършец		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Георги Дамянов о		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Лом		10	0	0	0	0	0	2	0	0	3	2	0	0	2	0	0	0	1	0	0	0
Медкове ц		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Монтана		9	0	0	0	0	0	3	0	0	0	5	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0
Чипровц и		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Якимово		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Данните за лица с деменция в ЗЖ сочат, че няма лица от тази група, които да са настанени в общината.

Лицата с умствена изостаналост в ЗЖ към 30.06.2015 г. са общо 14 лица в община Берковица – 8 и 6 в община Монтана.

Хора с умствена изостаналост, настанени в ЗЖ

РДСП Монтан а	Годи на /пер иод за данн ите	Общ брой потреб ители	ПОТРЕБИТЕЛИ - Възрастови групи / наличие на увреждане / пол								ПОТРЕБИТЕЛИ - Възрастови групи / наличие на увреждане / пол											
			19 - 29 години				30 - 40 години				41 - 60 години				61 - 70 години				над 71 години			
			увреж дане		без увреж дане		увреж дане		без увреж дане		увреж дане		без увреж дане		увреж дане		без увреж дане		увреж дане		без увре жда не	
Рискова група / пробле м			м	ж	м	ж	м	ж	м	ж	м	ж	м	ж	м	ж	м	ж	м	ж	м	ж
Лица с уврежда ния	30.6 .201 5	14	3	0	0	0	11	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Берковица		8	0	0	0	0	8	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Бойчиновци		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Брусарци		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Вълчедръм		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Вършец		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Георги Дамяново		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Лом		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Медковец		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Монтана		6	3	0	0	0	3	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Чипровци		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Якимово		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Лица настанени в преходно жилище

Лица, настанени в преходно жилище към 30.06.2015 г. са общо 5 лица в община Монтана.

Хора, настанени в преходно жилище

РДСП Монтана	Година / период за данните	Общ брой потребители	ПОТРЕБИТЕЛИ - Възрастови групи / наличие на увреждане / пол								ПОТРЕБИТЕЛИ - Възрастови групи / наличие на увреждане / пол											
			19 - 29 години				30 - 40 години				41 - 60 години				61 - 70 години				над 71 години			
Област Монтана			увреждане		без увреждане		увреждане		без увреждане		увреждане		без увреждане		увреждане		без увреждане		увреждане		без увреждане	
Рискова група / проблем			м	ж	м	ж	м	ж	м	ж	м	ж	м	ж	м	ж	м	ж	м	ж	м	ж
Лица с увреждания	30.6.2015	5	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	0	0	1	2	0	0	0	0	0	0
Берковица		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Бойчиновци		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Брусарци		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Вълчедръм		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Вършец		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Георги Дамяново		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Лом		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Медковец		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

ц																						
Монтана		5	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	0	0	1	2	0	0	0	0	0	0
Чипровци		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Якимово		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

4.2.5. Профил на старите хора в резидентна грижа към 30.06.2015

Данните сочат, че няма стари хора, настанени в ДСХ в община Монтана към 30.06.2015 г. тези лица са общо 223 лица, от община Берковица – 150, община Бойчиновци – 47, община Брусарци – 1, 25 – община Лом.

Хора, настанени в преходно жилище

РДСП Монтана	Година /период за данните	Общ брой потребители	ПОТРЕБИТЕЛИ -Възрастови групи / наличие на увреждане / пол								ПОТРЕБИТЕЛИ -Възрастови групи / наличие на увреждане / пол											
			19 - 29 години				30 - 40 години				41 - 60 години				61 - 70 години				над 71 години			
Област Монтана			увреждане		без увреждане		увреждане		без увреждане		увреждане		без увреждане		увреждане		без увреждане		увреждане		без увреждане	
Рискова група / проблем			м	ж	м	ж	м	ж	м	ж	м	ж	м	ж	м	ж	м	ж	м	ж	м	ж
Лица с увреждания	30.6.2015	223	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3	0	49	37	9	6	11	27	33	48
Берковица		150	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	45	35	7	6	1	5	27	24
Бойчиновци		47	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3	0	3	2	2	0	3	4	6	24
Брусарци		1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0
Вълчедръм		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Вършец		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Георги Дамяново		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Лом		25	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	6	18	0	0
Медковец		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Монтана		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Чипровци		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Якимово		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

4.2.6. Старите хора, чакащи за настаняване в СИ

Данни	общо област Монтана	община Берковица	община Бойчиновци	община Брусарци	община Вълчедръм	община Вършец	община Георги и Дамяново	община Лом	община Медковец	община Монтана	община Чипровци	община Якимово
Стари хора, чакащи за настаняване в СИ, 2010 г.	60	60	0			0	0	0		0	0	0
Стари хора, чакащи за настаняване в СИ, към юни 2015 г.	91	86	0	2		0	0	0	3	0	0	0

Данни ДСП

Данните сочат, че няма стари хора от общината, чакащи за настаняване в СИ.

4.2.7. Самотно живеещи стари хора

Общият брой на самотно живеещи стари хора през 2009 г. 6 244 лица. Преобладаващата част от тях, живеят в селата, извън общинските центрове. Техният брой по общини е както следва: в общините Чипровци – 1215 лица, Георги Дамяново – 1150 лица, Бойчиновци – 1025 лица, Лом – 857 лица, Якимово - 798 лица, 580 лица – община Вълчедръм и 566 лица – община Брусарци. Най-малък е техният брой на територията на община Монтана -24 лица.

По данни на НСИ самотно живеещите стари хора към 2011 г. по данни на преброяването са както следва: общо 10 879 лица, за общините Монтана – 2 731, Лом – 1 789, Берковица – 1 415, Бойчиновци – 962 и 889 за община Вълчедръм. 694 са лицата в община Вършец, 518 – Якимово, 509 – Брусарци, 508 – Медковец, 452 – Чипровци и 412 в община Георги Дамяново.

Основни насоки при работата с тази група са следните:

- Подкрепа за ежедневните грижи в дома - помощ при самообслужване, поддържане на хигиена, пазаруване, придружаване;
- Осигурен достъп до аптеки и помощ при закупуване на лекарства;
- Достъп до медицинска помощ и здравни услуги;
- Осигуряване на социални контакти и психо-социална подкрепа;
- Компенсиране на изолираността от достъп до социални и здравни услуги на малките населени места в селските райони.

С изолираността на селата и ограниченият достъп до услуги помощта на близките и взаимопомощта остава основен ресурс за хората в напреднала пенсионна възраст за справяне с ежедневните проблеми. Това допълнително поставя в неравностойно положение самотните стари хора, които са лишени от партньор и роднина.

Видно от направеният анализ е, че за област Монтана, тази целева група не е голяма и като се има предвид добре развитата мрежа на социална услуга Домашен социален патронаж и Развитата мрежа от Клубове на пенсионера, стигаме до извода, че развитие на услуги за тази целева група не е на водещо място сред приоритетните.

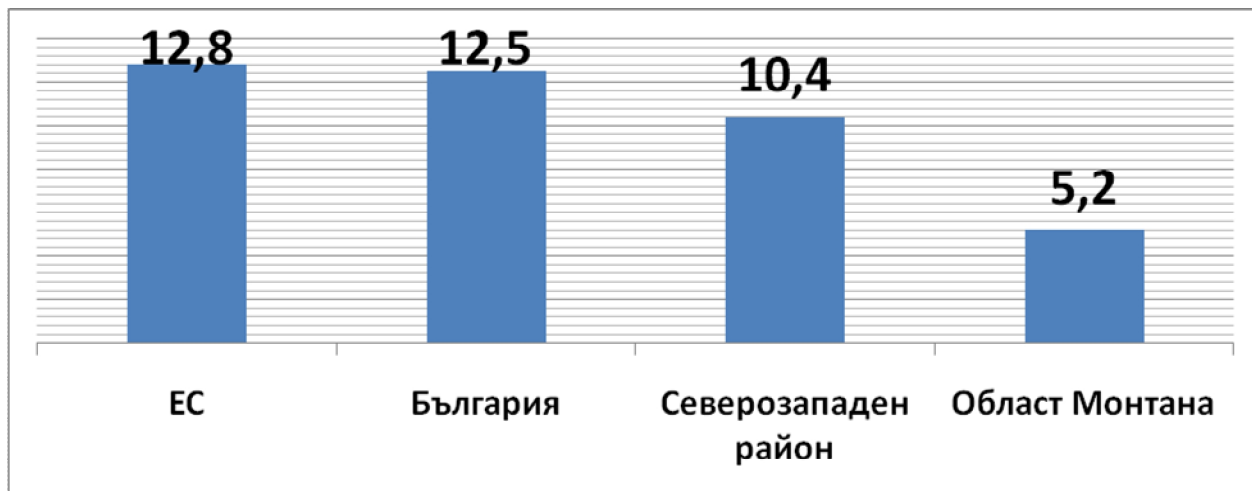
4.2.8. Общности и групи в неравностойно положение

- Групата на NEET`s

"Млади хора на възраст между 15 и 24 г., които не работят, не учат и не се обучават" (англ. Not in Employment, Education or Training)

Образование:

Преждевременно отпаднали от училище

Областна стратегия за развитие на област Монтана, данни за 2011 г.

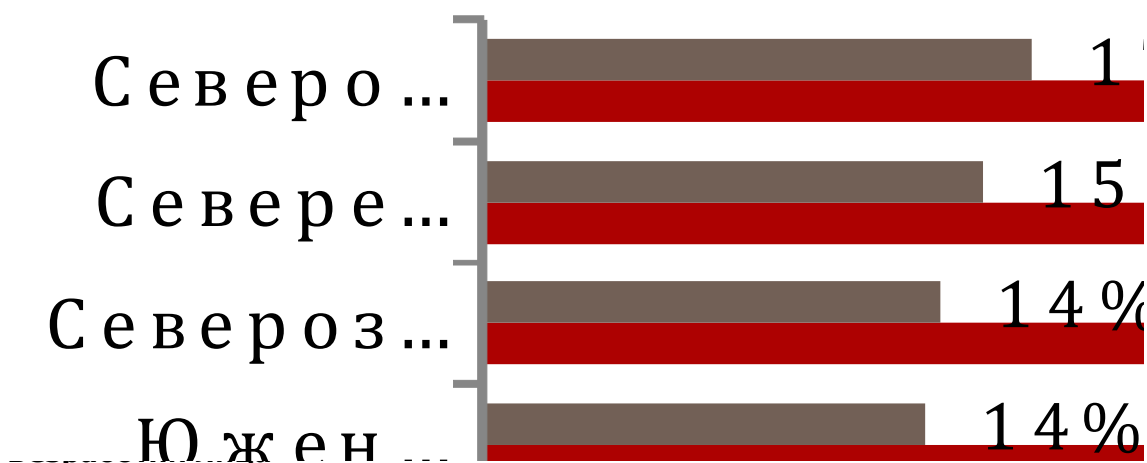
Образование:

Преждевременно отпаднали от училище по общини

Общини	2007 (%)	2011 (%)	Ръст (%)
Област Монтана	3,7	5,2	+1,5
Берковица	7,1	5,1	-2,0
Бойчиновци	9,9	12,0	+2,1
Брусарци	5,7	3,7	-2,0
Вълчедръм	4,9	12,7	+7,8
Вършец	2,4	5,1	+2,7
Г. Дамяново	2,4	10,8	+8,4
Лом	2,7	3,1	+0,3
Медковец	2,3	10,7	+8,4
Монтана	1,6	2,8	+1,2
Чипровци	8,5	15,5	+7,0
Якимово	4,8	6,0	+1,2

Областна стратегия за развитие на област Монтана, данни за 2011 г.

Дял на NEETs и коефициент на безработица по райони за планиране

Регистрираните безработни лица на територията на областта, към м. април 2010 г. са 12 557.

Общият брой регистрирани безработни лица в област Монтана съгласно официалните данни, получени от ДБТ за периода 2010-2014 г. показват увеличени в броя регистрирани безработни (12 584 регистрирани общо в областта спрямо 11718 за 2010 г.) Стойностите за регистрирани безработни по общини през разглеждания период показват увеличение в броя регистрирани без работа в общините Бойчиновци (1158 за 2014 г. спрямо 653 за 2010 г.), Брусарци (716 за 2014 г. спрямо 609 през 2010 г.), Вълчедръм (1668 през 2014 г. спрямо 1462 през 2010 г.), Георги Дамяново (177 през 2014 г. спрямо 153 за 2010 г.), Лом (2310 за 2014 г. спрямо 2148 за 2010 г.), Медковец (551 за 2014 г. спрямо 241 за 2010 г.) и Якимово (714 за 2014 г. спрямо 614 през 2010 г.)

Промяна в посока намаление на броя регистрирани безработни лица се наблюдава в общините Берковица (1335 за 2014 г. спрямо 1727 през 2010 г.), Вършец (817 за 2014 г. спрямо 830 през 2010 г.), Монтана (2774 за 2014 г. спрямо 2922 за 2010 г.) и Чипровци (346 към 2014 г. спрямо 359 към 2010 г.)

Характеристика на безработните лица в област Монтана по общини по данни на ДБТ към 30.06.2015 г.

Територия	Регистрирани и безработни лица към 30.06.2015 г.	Брой безработни без или с по-ниско от основно образовани е	Брой безработни с намалена работоспособно ст	Брой безработ ни младежи от 18 до 29 години	Брой безработ ни лица над 55 години	Брой безра ботни лица с регис траци я над 1 годин а
Област Монтана	12069	3797	488	1992	3363	6745
Берковица	1149	227	99	171	355	538

Бойчиновци	1097	434	19	159	289	723
Брусарци	692	229	4	104	200	445
Вълчедръм	1489	729	10	311	375	992
Вършец	828	397	33	161	188	513
Георги Дамяново	168	25	8	10	64	66
Лом	2320	627	73	428	706	1327
Медковец	567	168	8	90	172	298
Монтана	2719	628	191	400	733	1208
Чипровци	319	28	27	29	115	149
Якимово	721	305	16	129	166	486

Източник: ДБТ в област Монтана

Съгласно официалните данни, получени от Дирекциите "Бюро по труда" Монтана **общият брой регистрирани безработни лица** в областта към 30.06.2015 г. е 12 069. От тях 3797 са без или с по-ниско от основното образование, 488 са с намалена работоспособност, 1992 са безработните младежи, а лицата с регистрация над 1 година и безработните над 55 години са съответно 6745 и 3363.

Представените данни за регистрирани безработни лица по общини логично показват най-голям брой регистрирани към 30.06.2015 г в по-големите общини от областта – Монтана /2719 регистрирани/, Лом /2320 регистрирани/, Берковица/1149 регистрирани/, Бойчиновци /1097 регистрирани/.

Прави впечатление значително големия брой регистрирани безработни лица към 30.06.2015 г на територията на община Вълчедръм /1489 регистрирани/, което на фона на общия брой на населението в общината е сериозен индикатор за равнището на безработица. Съществен измерител по отношение на изключително високото равнище на безработица в община Вълчедръм е и броят на безработните без или с по-ниско от основно образование който към 30.06.2015 г. е 729 души. За сравнение броят безработни лица от същата група в общините Монтана и Лом, които са с доста по-голям брой население е съответно 628 и 627 души.

Доколкото основният ресурс на хората в риск е не подкрепата от социални услуги и подпомагане, а подкрепата от близките и разширеното семейство, като самото семейство е мрежа от взаимопомощ, безработните над 55 години са в утежнена рискова ситуация за себе си и за своите близки в случаите на:

- Семейство с лице с увреждане, в което съкратеният е бил източникът на доходи извън пенсията за инвалидност;
- Родители пенсионери, които са единствен източник на доходи за домакинството, особено в случаите на трайна безработица на по-младите членове на семейството (независимо от тяхната възраст);
- Многодетно семейство;

- Наети в програмите за заетост, членове на домакинство с пенсионери и/или безработен.

- **Етнически общности в неравностойно положение**

На територията на област Монтана тази група се представлява от ромската общност. В някои от населените места в областта има обособени ромски квартали – такива са с. Септемврийци, с. Черни връх, с. Разград и гр. Вълчедръм – община Вълчедръм;; с.Лехчево, с.Владимирово, с.Мадан, с.Портитовци, с.Мърчево – община Бойчиновци. В много други населени места също се наблюдава висок процент на ромското население /98% в с. Долни Цибър – община Вълчедръм/, но в повечето селища ромските семейства са закупили имоти и са се заселили в различни части на населените места, т. е наблюдава се излизане от тази рамка.

В ромските квартали са налице различни фактори подкрепящи бедността – ранно отпадане от училище, ниско образование и квалификация на голяма част от жителите, трайна безработица и липса на трудови навици за част от тях, ограничени възможности за заетост, лоши битови условия, липса на достъп до здравни, социални, образователни услуги. Допълнителен фактор, затрудняващ развитието на общността е обособяването и в отделни квартали. Обособените ромски квартали и населените места с компактно население от ромския етнос са районите с най-голям относителен дял на непълнолетни майки, деца, настанени в институции, деца, в риск от отпадане от училище. Акумулирането на икономически, образователни и етнокултурни рискови фактори оказва най-силно влияние, когато семейството живее в рамките на собствената компактна малцинствена група.

В тази група попадат семейства в неравностойно положение, чиито децата рискуват да повторят модела на социална изолация на своите родители. За да се разбие затворения цикъл, е необходима комплексна интервенция насочена срещу бедността, която да подпомогне семействата да осигурят шансове за социално включване и развитие на своите деца:

- Наваксване на липсата на професионална квалификация и образование
- Допълнителна професионална квалификация и образование за младежите, отпаднали от училище или с основно и по-ниско образование;
- Подкрепа на родителя в случаите на трайна безработица чрез допълнителна професионална квалификация и включване в програми за заетост, при липса на други възможности за заетост;
- Изграждане на родителски капацитет и увереност;
- Включване на децата от ранна възраст в детска градина с цел социализация и овладяване на български език;
- Мотивация на детето и семейството за включване и задържане в образователната система;
- Осигуряване на достъп до качествено образование за децата и конкурентноспособност на пазара на труда;
- Директна работа в общността за подкрепа на семействата в неравностойно положение и за подпомагане на родителите и семейството при реинтеграция на децата, настанени в институции, както и превенция на изоставянето;
- Изграждане на механизъм на междусекторно партньорство между институциите за използване на техните ресурси в подкрепа на семействата при преодоляване на бедността и социалната изолация.

- **Свързани групи в риск:**

- Деца, настанени в институции;
- Деца, в риск от отпадане от училище;
- Деца и възрастни с увреждания;
- Самотни майки.

5. Състояние на мрежата от социални и интегрирани услуги в община Монтана

Целта на анализа на социалните услуги е да се оценят възможностите на наличните ресурси за предотвратяване на рисковете и тяхното преодоляване.

За разлика от 2010 г., през 2015 г. състоянието на мрежата от услуги се анализира: а) през призмата на планирана/изпълнявана стратегия, и б) доколко е в състояние да отговори на актуалните идентифицирани потребности на рисковите групи – нужди от услуги (нови и/или трансформирани).

В настоящия се използват резултатите от мониторинга и самооценката на развитието на услугите в рамките на Областната стратегия - структурирани по направления на Стратегията.

5.1. Обобщена оценка на изпълнението на областната стратегия (2011-2015)

5.1.1. Извършени дейности по мониторинг и оценка

През 2012 г. Община Монтана има изготвен отчет на изпълнението на Годишния план за 2011 г. по изпълнението на Общинската стратегия, както и Годишен мониторингов доклад за 2011 година за изпълнението на Областната стратегия за развитие на социалните услуги в Област Монтана (2011 – 2015 г.).

През 2013 г. е изготвен Годишен мониторингов доклад за изпълнението на Областната стратегия за развитие на социалните услуги в област Монтана (2011 – 2015 г.) през 2012 г.

През 2014 г. са изготвени Актуализиран Доклад, на Анализ на ситуацията и оценка на потребностите в област Монтана, сравнен с Доклада от 2010 г. и Актуализирана Областна стратегия за развитие на социалните услуги в област Монтана (2011 – 2015 г.).

5.1.2. Резултати от мониторинга и оценката

През отчетния период са настъпили следните промени в мрежата на услуги в община Монтана:

- Разкрит Център за настаняване от семеен тип за деца/младежи без увреждания, гр. Монтана
- Разкрито Защитено жилище за хора с психични разстройства, гр. Монтана
- Разкрит Център за настаняване от семеен тип за деца/младежи с увреждания, гр. Монтана
- Разкрит Център за настаняване от семеен тип за деца/младежи с увреждания, гр. Монтана
- Разкрита Синя стая, гр. Монтана.

След извършено проучване и направен задълбочен анализ на социално-икономическата ситуация, в която живеят рисковите групи и уязвимите общности в област Монтана са изведени и нови услуги за община Монтана, които са включени в Областната стратегия за развитие на социалните услуги в област Монтана, както следва:

- Дневен център за деца с увреждания от 0 до 3 години – община Монтана.
- Семейно-консултативен център – община Монтана.
- Център за ранна интервенция – община Монтана.
- Център за майчино и детско здраве - община Монтана.
- Специализирана резидентна грижа за деца до 7 години с потребност от постоянни здравни грижи със заместваща грижа - община Монтана.
- Синя стая – Монтана.
- ЦСРИ – Зона ЗаКрила – център за посредничество и подкрепа за деца на насилие - Монтана.

5.2. Съответствие на мрежата от услуги спрямо актуалните потребности на рисковите групи

Планирани и изпълнени социални услуги и мерки в област Монтана – Направление 1: Развитие на услуги в общността за превенция на социалното изключване и изолация

Услуга, вид	Потребители	Капацитет						Дейности	Статус - налична / нова (планирана година за стартиране)	Изпълнено към юни 2015 г.
	Целеви групи	2010	2011	2012	2013	2014	2015 планувано			
Център за обществена подкрепа (ЦОП) – държавно делегирана дейност (ДДД)	Деца и семейства в риск Деца в риск от отпадане от училище Деца, отпаднали от училище Деца от СИ, изоставени деца	70	60	60	60	60	100	Превенция на изоставяне; Подкрепа на семейството при отглеждане на детето; Работа с деца и родители за връщане в училище, Консултации; Семейни конференции; Услуги за деинституционализация; Реинтеграция в семейна среда. Специализирано звено за Ранна интервенция на изоставяне на новородени деца; Развиване на Приемна грижа на областно ниво; Осигуряване на семей-на среда за деца, лишени от родител-ска грижа; Превенция на изоставянето Превенция на насилието.	Налична, Планово увеличение на капацитет за 2015 г. + 30 места	60 места
Център за ранна интервенция и превенция - (ДДД)	Деца с увреждания 0-7 год. Родители и семейства, които отглеждат деца с увреждания. Бременни, които имат намерение да изоставят своите новородени деца. Семейства, които очакват раждането на своето първо дете.	0				40	40	Медицински, социални, психологически консултации, родителски умения за грижа за деца с увреждания. Услуга в общността за предотвратяване на изоставянето или институционализирането на дете с увреждане чрез подпомагане на родителите и формиране у тях на подходящи умения за отглеждане на детето. Препоръчително е разкриването в областния център – в близост до родилно отделение – (може да бъде разположен в сградата на ДМСГД) Тази услуга в пълния ѝ обем се развива само в общини, в които има родилен дом/отделение. В останалите се развива нейният мобилен аспект. Дейностите в тази услуга се организират и предлагат от новосъздадени Центрове за ранна интервенция като част от тях са в сградата на Центъра, част – в родилно отделение, а част – чрез	Нова за планиране след 2011 г.	Изгражда се

Услуга, вид	Потребители	Капацитет						Дейности	Статус - налична / нова (планирана година за стартиране)	Изпълнено към юни 2015 г.
	Целеви групи	2010	2011	2012	2013	2014	2015 планувано			
								мобилна работа. Потенциални потребители /рискови групи/: Деца с увреждания и техните родители, роднини и близки; Бременни жени в риск от изоставяне на бебето, което ще родят; Млади семейства, които очакват раждане на дете. Центъра ще предоставя и курсове за родителски умения за млади семейства, които чакат раждането на своето дете.		
Звено "Майка и бебе" (ДДД)	Бременни жени и майки в риск от изоставяне на техните деца.	0				0	6	Превенция на изоставяне на деца (0 до 3 г.). Временно настаняване до 6 м. на бременни и майки в риск да изоставят децата си, насърчава родителската привързаност, подпомага млади майки чрез социално, психологическо и юридическо консултиране и подкрепа.	Нова за планиране – за изграждане и стартиране през 2011-2013г.	Планирана, но неосъществена с капацитет 4 места
Областен център по приемна грижа	Широката общественост; лица, интересувани се от въпросите по приемната грижа; кандидати за приемни родители; утвърдени приемни родители; деца, идентифицирани като подходящи за настаняване в приемно семейство; - деца, настанени в приемни семейства; професионалисти, предоставящи грижи за деца.						50	Провеждане на кампания за информиране на обществото; Осъществяване на информационни срещи; Набиране на кандидати - Провеждане на обучение на кандидатите; Проучване и оценяване на кандидат-приемни родители; Провеждане на интервю с двама поръчители; Провеждане на интервю с други членове на домакинството и/или децата; Изготвяне на социално-оценъчен доклад; Осъществяване на напасване; Наблюдение и подкрепа на приемното семейство; Осигуряване на поддържащи допълнителни обучения и супервизия на приемните семейства от специалистите в ОЦПГ.	Нова за планиране към 2012г.	Неосъществено

Услуга, вид	Потребители	Капацитет						Дейности	Статус - налична / нова (планирана година за стартиране)	Изпълнено към юни 2015 г.
	Целеви групи	2010	2011	2012	2013	2014	2015 планувано			
Център за превенция на отпадане от училище --(ДДД	Младежи Деца и ученици, в риск от отпадане от училище или деца отпаднали от училище.	0				0	30	Превенция – консултиране и познания за зависимости, ХИВ / СПИН; Подкрепа на семейството при отглеждане на детето; Работа с деца и родители за връщане в училище, Консултации; Семейни конференции; Психологическо консултиране. Социално информиране и консултиране. Семейно консултиране. Посредничество и застъпничество чрез други служби. Оценка на нуждите и изготвяне на индивидуален план Обучение за родителски умения и семейно планиране. Практическа подкрепа. Работа по подкрепящата система на семейството. Директна работа с дете. Срещи и контакти на детето и семейството му.	Нова за планиране към 2012г.	Неосъществено
Консултативно-превантивен център за работа с деца с отклоняващо се поведение - (ДДД)	деца с отклоняващо се поведение, деца с противообществени прояви, деца правонарушители, деца извършители на насилие, деца употребяващи наркотични вещества	0				0	30	Превенция; Подкрепа на семейството при отглеждане на детето; Семейни конференции; Психологическо консултиране. Социално информиране и консултиране. Семейно консултиране; Посредничество и застъпничество чрез други служби; Оценка на нуждите и изготвяне на индивидуален план; Практическа подкрепа; Работа по подкрепящата система на семейството; Директна работа с дете; Срещи и контакти на детето и семейството му	Нова за планиране към 2015	Неосъществено
Кризисен център -ДДД	Деца жертви на трафик и насилие от цяла България.	10	10	10	10	10	10	Психологическо консултиране. Социално информиране и консултиране. Семейно консултиране. Посредничество и застъпничество	Налична	10

Услуга, вид	Потребители	Капацитет						Дейности	Статус - налична / нова (планирана година за стартиране)	Изпълнено към юни 2015 г.
	Целеви групи	2010	2011	2012	2013	2014	2015 планувано			
								чрез други служби. Оценка на нуждите и изготвяне на индивидуален план Обучение за родителски умения и семейно планиране. Практическа подкрепа. Работа по подкрепящата система на семейството. Директна работа с дете. Срещи и контакти на детето и семейството му. Семейна подкрепа след реинтеграция на детето. Изграждане на умения за самостоятелен живот. Задоволяване на образователни, здравни и др. потребности.		
Кризисен център за жени и деца жертви на трафик и насилие -ДДД	Жени, жертви на домашно насилие, заедно с техните деца.							Психологическо консултиране. Социално информиране и консултиране. Семейно консултиране. Посредничество и застъпничество чрез други служби. Оценка на нуждите и изготвяне на индивидуален план Обучение за родителски умения и семейно планиране. Практическа подкрепа. Работа по подкрепящата система на семейството. Директна работа с дете. Срещи и контакти на детето и семейството му. Семейна подкрепа след реинтеграция на детето. Изграждане на умения за самостоятелен живот. Задоволяване на образователни, здравни и др. потребности.	Нова, необходима услуга през 2012г.	Неосъществено
ЦСРИ за деца и младежи-	Деца и лица с увреждания						30	Медицинска и социална рехабилитация, консултации – социални, правни, здравни, психологически, трудотерапия; Умения за самостоятелност; Мобилни услуги от рехабилитатор и психолог, социален работник.	Нова , необходима през 2012г.	Изгражда се

Услуга, вид	Потребители	Капацитет						Дейности	Статус - налична / нова (планирана година за стартиране)	Изпълнено към юни 2015 г.
	Целеви групи	2010	2011	2012	2013	2014	2015 планувано			
								Център за социална рехабилитация и интеграция е комплекс от социални услуги, свързани с извършване на рехабилитация, социално-правни консултации, образователно и професионално обучение и ориентиране, изготвяне и осъществяване на индивидуални програми за социално включване. В Центъра за социална рехабилитация и интеграция се предоставят краткосрочни и дългосрочни социални услуги. Основни дейности: Социална интеграция; Работа с роднини; Връзки с обществеността; Свободно време, отдих и развлечение; Рехабилитация: логопедична, психологична, социална, трудотерапия, музикална терапия, фотография и др.		
ЦСРИ за стари хора и възрастни с увреждания	Лица с увреждания (физически, умствени и множествени) Лица с тежки заболявания в домашна среда	0						Медицинска и социална рехабилитация, консултации – социални, правни, здравни, психологически, трудо-терапия. Умения за самостоятелност. Посредничество пред различни институции.	Нова за планиране	Неосъществено
ДЦ – към ДМСДГ	Деца с увреждания на възраст от 0 до 3 години.	10				10	10	Превенция на изоставянето Консултиране,дневна,грижа,рехабилитация, логопедична помощ, информирани и обучение, медицински грижи за деца от 0 до 3 години с увреждания.	Налична.	Изгражда се
Масови детски градини и училища	Деца с увреждания в семейна среда							Програми за интегриране на деца с увреждания в масови дет. градини и в масови училища	През 2011 разработен план за действие във всяка община	
Образователни програми и инициативи на	Ученици от ромски произход транспортирани да се обучават в училищата от							Разработване на механизъм или процедура за координация на областно ниво между РДСП, РИО и	През 2011 г. – разработване на образователни	

Услуга, вид	Потребители	Капацитет						Дейности	Статус - налична / нова (планирана година за стартиране)	Изпълнено към юни 2015 г.
	Целеви групи	2010	2011	2012	2013	2014	2015 планувано			
общини, НПО, училища, МОМН)	други населени места							общините; Мобилни групи за проверка на училищната посещаемост	програми за приобщаване на деца и родители към училище	
Дневен център за деца и младежи с умствени увреждания – ДЦДМУ- (ДДД)	Деца и младежи с умствени увреждания	36	36	36	36	36	36	Превенция на изоставянето Консултиране,дневна,грижа,рехабилитация, логопедична помощ, информир-ране и обучение, медицински грижи.	Налична, – 15 места	36
Дневен център за стари хора (ДДД)	Възрастни и самотно живеещи	24	24	24	01.07. - 8	8	12	Дневни и почасови грижи Медицинска и социална рехабилитация	Налична, планиран к-т–увеличаване с 12места	8
Дневни центр ове за стари хора и възрастни с увреждания (ДДД)	Хора с увреждания със и без чужда помощ; Стари хора с различни увреждания, живеещи в семейна среда	0						Дневни и почасови грижи Медицинска и социална рехабилитация	Нова за планиране	Не осъществено
Дневен център за възрастни с умствени увреждания	Лица над 18 г. предимно ползвали услугата ДЦДМУУ	12	12	12	12	12	12	Консултиране,дневна,грижа,рехабилитация, логопедична помощ, информир-ране и обучение, медицински грижи трудотерапия	Налична, планирано увеличение на капацитет с 12 места /нова група/	12
Дневен център за лица с психични увреждания	Лица с умерени психични Проблеми, чакащи настаняване в СИ								Планова. Много необходима, поради недостиг на места в профилирани СИ	Не осъществено
Защитено жилище за лица с умствена изостаналост	хора с умствени увреждания, настанени в СИ, подлежащи на извеждане	0				0	10		нова за планиране	Осъществено
Защитено	лица, с писихчни проблеми,	0				0	10		нова за планиране	Осъществено

Услуга, вид	Потребители	Капацитет						Дейности	Статус - налична / нова (планирана година за стартиране)	Изпълнено към юни 2015 г.
	Целеви групи	2010	2011	2012	2013	2014	2015 планувано			
жилище за лица с психични проблем	чакащи настаняване в СИ									
Защитено жилище за стари хора (ДДД)	Стари хора	0				0	8	Осигуряване на резидентна грижа за хора с физически увреждания и предотвратяване настаняването им в СИ	Нова за планиране	Не осъществено
Защитено жилище за извеждане на лица от ЦВН								Осигуряване на резидентна грижа за хора, изведени от СИ	Нова за планиране	Не осъществено
Център за временно настаняване	Краткосрочна услуга за лица в риск	15					15	Подслон, храна; Активно посредничество за намиране на работа	Налична	
ДВХФУ	Лица с физически увреждания над 70 %	42				42	42	Постоянна грижа; рехабилитация; терапия, информиране; организация на свободното време; трудотерапия	налична	
Домашен социален патронаж	Лица с увреждания или самотноживеещи стари хора със затруднения в самообслужването.	350	350	350	350	350	Увеличение средно с 20	Дейности за доставка на храна.. Мобилна услуга за обхващане на селата Разширяване на традиционните дейности на патронажа към обгрижване в дома, посредничество, помощ в домакинството и пр., според конкретните условия, ресурси и възможности на всяка община.	Налична - разширяване на към малките населени места	350
Здравни медиатори <i>Общинска дейност, подкрепяна от МЗ</i>	Уязвими групи от компактни ромски общности: - деца, - бременни - многодетни семейства	1				2		Посредничество за достъп до здравни услуги в ромските общности, Профилактика за деца и възрастни; участие в превенция на изоставянето, дейности в подкрепа на майчинството	Назначен е здравен медиатор във Монтана За назначаване – още 1 през 2011г.	

5.2.2. Характеристика на услугите по Направление 2: Деинституционализация и подобряване качеството на резидентната грижа

Услуга, вид	Потребители	Капацитет						Дейности	Статус - налична / нова (планирана година за стартиране)	Изпълнено към юни 2015 г.
-------------	-------------	-----------	--	--	--	--	--	----------	--	---------------------------

	Целеви групи	2010	2011	2012	2013	2014	Планирани 2015			
ДМСГД Медико-социална услуга	Изоставени новородени деца, деца с увреждания и тежки заболявания (0-7 г.) (2009: капацитет 100, заетост – 58)						15-20	Трансформиране; постепенно нама-ляване на капацитета с 85% (поне с 20% за първата година) и постепенно закриване чрез договаряне с МЗ	Налична за трансформиране - съвместно с МЗ - Центрове за настаняване от семеен тип	5
ДЦДУ	Деца увреждания						10	Реинтеграция в семейството и превенция; Дневна грижа	Налична, планиран капацитет	
ЦНСТ	Деца и лица от обл. Монтана, изведени от СИ в областта и извън нея.						8	Предоставяне на подслон и ежедневни грижи за деца в среда, близка до семейната	налична	
Център за настаняване от семеен тип - за деца с увреждания	Деца от сегашните специализирани институции, за които няма възможност да бъдат отглеждани в биологична среда, близки или роднини, приемни семейства или осиновителни семейства.						15	Психологическо консултиране. Социално информиране и консултиране. Семейно консултиране. Посредничество и застъпничество чрез други служби. Оценка на нуждите и изготвяне на индивидуален план Обучение за родителски умения и семейно планиране. Практическа подкрепа. Работа по подкрепящата система на семейството. Директна работа с дете. Среци и контакти на детето и семейството му. Семейна подкрепа след реинтеграция на детето. Изграждане на умения за самостоятелен живот. Задоволяване на образователни, здравни и др. потребности.	Нова, за планиране през 2012 г. и 2013г.	Изпълнява се
Център за настаняване от семеен тип - за деца с увреждания	Деца от сегашните специализирани институции, за които няма възможност да бъдат отглеждани в биологична среда, близки или роднини, приемни семейства или осиновителни семейства.						15	Психологическо консултиране. Социално информиране и консултиране. Семейно консултиране. Посредничество и застъпничество чрез други служби. Оценка на нуждите и изготвяне на индивидуален план Обучение за родителски умения и семейно планиране. Практическа подкрепа. Работа по подкрепящата система на семейството. Директна работа с дете. Среци и контакти на детето и семейството му. Семейна подкрепа след реинтеграция на	Нова, за планиране през 2012 г. и 2013г.	Изпълнява се

Услуга, вид	Потребители	Капацитет						Дейности	Статус - налична / нова (планирана година за стартиране)	Изпълнено към юни 2015 г.
		2010	2011	2012	2013	2014	Планирани 2015			
	Целеви групи									
								детето. Изграждане на умения за самостоятелен живот. Задоволяване на образователни, здравни и др. потребности.		
Център за настаняване от семеен тип - за деца с увреждания	Деца от сегашните специализирани институции, за които няма възможност да бъдат отглеждани в биологична среда, близки или роднини, приемни семейства или осиновителни семейства.						15	Психологическо консултиране. Социално информиране и консултиране. Семейно консултиране. Посредничество и застъпничество чрез други служби. Оценка на нуждите и изготвяне на индивидуален план Обучение за родителски умения и семейно планиране. Практическа подкрепа. Работа по подкрепящата система на семейството. Директна работа с дете. Срещи и контакти на детето и семейството му. Семейна подкрепа след реинтеграция на детето. Изграждане на умения за самостоятелен живот. Задоволяване на образователни, здравни и др. потребности.	Нова, за планиране през 2012 г. и 2013г.	Изпълнява се
ДВФУ- г. Вереница	Лица с физически увреждания над 70 %	42	42				42	24 часова грижа – медицинска, битова ,социална.	налична	
Преходно жилище в ДВФУ	Възрастни с физически увреждания	8	8				8	Постепенно извеждане на лицата от дома; Изграждане на умения за самостоятелен живот;	Налична	
Защитено жилище (ДДД)	Младежи с увреждания в СИ, изведени от ДДУИ						8	Предоставяне на подслон и ежедневни грижи за младежи в среда, близка до семейната	Планиран за стартиране с капацитет 8 за 2013 г.	
Хоспис – медико-социална услуга	Хора с тежки увреждания с чужда помощ – неподвижни, нуждаещи се от непрекъсната грижа						20	Медицинска рехабилитация Резидентни грижи при мн.тежки случаи	Нова за планиране,съвместно с МЗ	Не осъществено

5.2.3. Рискови групи и потребности, необхванати от мрежата от услуги

Деца в конфликт със закона

Децата в конфликт със закона - противообществени прояви и поведенчески проблеми биха могли да се изведат като отделна целева група. Поведенческите проблеми са: агресия, използване на алкохол и упойващи вещества, кражби, побой.

Факторите, водещи до различни противообществени прояви и поведенчески проблеми на децата са: ниския родителски контрол, раздялата в семейството – при разведени родители или родители в чужбина, бедност, безработица.

Децата в конфликт със закона могат да се определят от:

- Малолетни и непълнолетни, извършили противообществени прояви, регистрирани в ДПС

Малолетните, извършили противообществени прояви, регистрирани в ДПС Монтана:

- През 2010 г. са 5;
- През 2014 г. – 6;
- Към 30 юни 2015 г. – 4.

Непълнолетни, извършили противообществени прояви, регистрирани в ДПС:

- През 2010 г. са 8;
- През 2014 гл – 8;
- Към 30 юни 2015 г. – 5.

Брой Възпитателни дела за престъпления на непълнолетни, освободени от наказателна отговорност по реда на чл. 61 от НК:

- През 2010 г. са 17;
- През 2014 г. – 6;
- Към 30 юни 2015 г. – 1.

Брой деца с наложена мярка обществен възпитател през годината:

- През 2010 г. са 4;
- През 2014 г. – 6;
- Към 30 юни 2015 г. – няма деца.

Общ брой деца, с които МКБППМН работи годишно

- През 2010 г. са 45;
- През 2014 г. – 22;
- Към 30 юни 2015 г. – 10.

От анализа данните показват, че броят на децата в конфликт със закона не се променя коренно през периода 2010 – 2014 – юни 2015.

Много от децата попадат в рисковите групи, тъй като родителите им имат трудности при отглеждането им поради:

- Социално-битови проблеми (липса на жилище; липса на постоянни доходи в семейството; многодетни семейства).

Това са проблеми, свързани с обективни трудности при отглеждане на децата, т.е. дадености, които са факт и нямат отношение към личността на родителите, като: липса на жилище; липса на постоянни доходи в семейството; многодетни семейства.

Идентифицираните нужди за превенция на поведенческите проблеми при децата са:

- Осигуряване на подкрепа от родителите и намаляване на агресията в семейната среда;
- Ангажиране на свободното време на децата;
- Осигуряване на подкрепата на психолог при нужда.

Групата на NEET`s

Цел: намаление със 70% на децата в риск от отпадане от училище

- Разкриване на Център за превенция на отпадане от училище, който ще работи с:
 - Младежи, напускащи училище
 - Деца и младежи, в риск от отпадане от училище
 - Деца, отпаднали от училище
- Разкриване на нови Центрове за обществена подкрепа (ЦОП) на деца и семейства в риск в 7 от 11-те общини в област Монтана

6. Заключение и препоръки

6.1. Изводи за наличните социални услуги:

- По отношение на териториалното разположение на услугите и наличието на многобройна рискова група в Община Монтана не се наблюдават изкуствено съществуващи услуги, които да не посрещат конкретни нужди в общността.
- Преобладават услугите в общността, както за деца, така и за възрастни.
- В сравнение с други общини, няма голям брой специализирани институции както за деца, така и за възрастни, което е предпоставка за улеснен процес на деинституционализация.
- В община Монтана услугите, свързани с оказване подкрепа на родители и деца (училище за родители, училищна подкрепа, информиране на децата за техните права и отговорности, услуги за свободното време на деца) са ограничени.
- Повечето от съществуващите услуги за деца и възрастни лица работят на пълен капацитет. Целят подобряване на качеството на предлаганите дейности в тях.
- Персоналът от услугите се нуждае от обучения и супервизии, системна подкрепа за развитие на услугите и директна работа с клиенти. В малките населени места и общини често липсва или не е достатъчен квалифицираният персонал в системата на социалните услуги.

7.1.1 Общи изводи за услугите за деца:

- Услугите в общността за деца са развити изключително в общинския център, където е и най-големия брой детско население. Те посрещат приоритетно нуждите на децата с увреждания и деца жертви на насилие. Услугите предлагани в Центъра за обществена подкрепа могат да се оптимизират, като конкретизират рисковите групи, с които работят и подкрепата, която им оказват.
- Негатив на този етап е, че в общината не функционират услуги за деца и младежи, които не са типологизирани в правилника, но посрещат конкретни нужди на общността. Те са насочени основно към здравна и психо-социална подкрепа и имат капацитет за работа в мрежа.

- Услуги за деца с увреждания са развити предимно в центъра на общината, където е и най-голямата група от деца със заболявания. Тяхното функциониране би могло да се подобри чрез предприемане на конкретни организационни мерки по разширяване на достъпа до услугите, които на настоящия етап нямат пълен капацитет, въпреки наличието на потенциални ползватели. Извън подкрепа остават деца с увреждания в селските райони.
- В общината набира скорост услугата приемна грижа; подкрепа на деца и младежи с отклоняващо се поведение; на деца в риск от отпадане от училище.

7.1.2 Изводи за услугите за възрастни и стари хора:

- Услугите в общността за възрастни с увреждания са развити на този етап добре, защото тази рискова група е голяма. Запазената тенденция през последните три години за непълно използване капацитета на Дневния център за хора с увреждания дава основания да се смята, че е необходимо подобряване на дейностите за разширяване на достъпа до услугата.
- Персоналът на услугите за деца и възрастни с увреждания е задоволителен като брой, но се нуждае от системна подкрепа по отношение на методическа помощ, обучение и супервизия.
- Най-развитата услуга в общността за стари хора е Домашният социален патронаж, който би могъл да разшири обхвата на дейностите за подобряване на социалната подкрепа на клиентите чрез търсене на възможности за допълнително финансиране, което да намали броя на хората, които се отказват от ползване на услугата, поради завишаване на таксите.
- Преходното жилище за хора с физически увреждания в с. Горна Вереница е услуга, която предоставя грижи за стари хора с по-леки физически увреждания в среда, максимално близка до семейната.

7.2 Препоръки:

• Център за превенция на отпадане от училище

Това е проблем, на който не се обръща достатъчно внимание към момента. Ранната превенция в училищна възраст е важна за преодоляване на нагласите на обществото. Отпадането в ранна училищна възраст от училище води до рискови фактори за ранен брак сред представителите на малцинствените групи.

• Кризисен център за жени и деца жертви на трафик и насилие

През последната една година се увеличават случаите на домашно насилие на жени, които са техните деца и за децата има потенциален риск от насилие. По закона за домашното насилие има издадени 5 заповеди през последните месеци и в момента са в ход две дела по същия закон. Единствената алтернатива за майките в кризисна ситуация е настаняването им в такъв център.

• Консултативно-превантивен център за работа с деца с отклоняващо се поведение

Зачестяват случаите, при които деца упражняват насилие и имат агресивно поведение спрямо други деца или лица. Усилията трябва да се насочат за изграждане на Консултативно-превантивен център за работа с деца с отклоняващо се поведение.

• Център за ранна интервенция и превенция

Услуга в общността за предотвратяване на изоставянето или институционализирането на дете с увреждане чрез подпомагане на родителите и формиране у тях на подходящи умения за отглеждане на детето. Препоръчително е разкриването в областния център – в близост до родилно отделение – (може да бъде разположен в сградата на ДМСГД) Тази услуга в пълния ѝ обем се развива само в общини, в които има родилен дом/отделение. В останалите се развива нейният мобилен аспект. Дейностите в тази услуга се организират и предлагат от новосъздадени Центрове за ранна интервенция като част от тях са в сградата на Центъра, част – в родилно отделение, а част – чрез мобилна работа. Потенциални

потребители /рискови групи/: Деца с увреждания и техните родители, роднини и близки; Бременни жени в риск от изоставяне на бебето, което ще родят; Млади семейства, които очакват раждане на дете. Центъра ще предоставя и курсове за родителски умения за млади семейства, които чакат раждането на своето дете.

- **Звено „Майка и бебе“**

ЗМБ е социална услуга в общността, която предоставя временно настаняване до 6 месеца на бременни жени и майки в риск да изоставят децата си, насърчава родителската привързаност, подпомага младите майки чрез социално, психологическо и юридическо консултиране и подкрепа. Това е малък център за настаняване, в който се предлагат краткосрочни социални услуги, предоставяни в общността, в среда близка до семейната. Основният приоритет е да се създадат условия за предотвратяване на изоставянето на дете и да се защити правото му да съхрани семейните си връзки. Закрилата в Звеното дава на майката възможност да се приспособи, да почувства и засили привързаността си към собственото дете, като по този начин се създават условия за предотвратяване на настаняването му в специализирана институция за деца. Звеното не е затворена структура, а служба, която е част от общността, която подготвя повторното социално интегриране на майката, като за целта използва и намесата за промяна на нагласата сред обществеността, за да се премахне осъдителното отношение към самотната майка/майка в затруднение и да се намалят рисковете от изолиране и маргинализиране.

- **Център за социална рехабилитация и интеграция:**

Център за социална рехабилитация и интеграция е комплекс от социални услуги, свързани с извършване на рехабилитация, социално-правни консултации, образователно и професионално обучение и ориентиране, изготвяне и осъществяване на индивидуални програми за социално включване. В Центъра за социална рехабилитация и интеграция се предоставят краткосрочни и дългосрочни социални услуги. Основни дейности: Социална интеграция; Работа с роднини; Връзки с обществеността; Свободно време, отдих и развлечение; Рехабилитация: логопедична, психологична, социална, трудотерапия, музикална терапия, фотография и др.

- **Център за работа с деца на улицата**

Центърът за работа с деца на улицата ще предлага услуги, насочени към социалната интеграция на децата на улицата, които ще включват - осигуряване на подслон, храна, дрехи и обувки, хигиенни грижи и др.; медицински услуги; развлечения, занимания по интереси и др.; индивидуална социална работа с детето за неговата социална интеграция; социална работа със семейството; работа на улицата; образование; професионална подготовка - насочване към различни професионални курсове; развиване на творческите способности на децата; информиране на децата за техните права и застъпничество.

- **Център за настаняване от семеен тип за деца с увреждания от 0-7г.**
- **Център за настаняване от семеен тип за клинично здрави деца, за които няма възможност за реинтеграция в семейна среда от 3-10г.**
- **Център за настаняване от семеен тип за клинично здрави деца, за които няма възможност за реинтеграция в семейна среда от 10-14г.**
- **Център за настаняване от семеен тип за клинично здрави деца, за които няма възможност за реинтеграция в семейна среда от 14-18г.**

Тези центрове ще предоставят комплекс от социални услуги – резидентен тип – предоставяйки условия на децата, близки до семейните. Изграждането на тези центрове ще допринесе до по-качествена грижа за по-малко на брой деца от повече подготвен персонал.

- **Областен център по приемна грижа:**

Една от алтернативите на отглеждането на деца в институции е настаняването им в приемни семейства. С цел набиране и подбор на нови приемни семейства на територията на община Монтана, и на областно ниво е необходимо провеждане на

периодични кампании. С цел профилиране на услугите и имайки предвид, че приемните семейства се увеличават, а вече обучените имат нужда от поддържащо обучение е необходимо изграждането на Областен/Регионален център по приемна грижа.

- **Разкриване на Дневни центрове за стари хора и възрастни с увреждания или ЦСРИ в общината.**

Дневните центрове са основната форма на социална услуга в общността, предлагаща храна, дневна грижа и възможности за общуване. Освен тях, клубовете на пенсионера и други форми на услуги също осигуряват за старите хора възможности за разнообразяване на ежедневието, общуване, споделяне на придобит опит, възможности за осмисляне на живота и достойни старини. Ще се подобрят услугите в общността за дневна грижа – повече гъвкавост, адаптиране към индивидуалните потребности на всеки човек, предоставяне на възможности за избор на пакетни услуги от старите хора по отношение както на честотата на посещаемост, така и на видовете ползвани услуги.

- **Разкриване на нова група в ДЦ ВУУ.**
- **Увеличаване капацитета на ДСП /Домашен социален патронаж/.**
- **Дневни центрове за лица с увреждания /психични и/или физически/.**
- **Дневни центрове за стари хора в по-големите населени места на общината.**
- **Хоспис за тежко болни и оставени без грижи.**
- **Да се работи за доразвиване на утвърдените по своето значение социални услуги като: личен асистент, домашен помощник, социален асистент, домашен социален патронаж.**
- **Защитено жилище за извеждане на настанените лица от ЦВН /Център за временно настаняване/.**
- **Консултативен център /Комплекс/ за стари хора и хора с увреждания.**
- **Център за подкрепа и развитие на обособени общности.**

8. Приложения

- Моментна снимка
- Карта на услугите – 7 бр.

